

P E D A C I I   D I O -
S C O R I D I S   A N A Z A R -
bæi De Medica materia
Liber I.

I A N O   A N T O N I O   S A R A -
C E N O ,   L V G D V N A E O ,
I N T E R P R E T E .

Præfatio.

V O N I A M , amicissime
Aree , conscripsere multi ,
non modò veteres , sed &
recentiores , de medicamen
torum cùm præparatione ,
tum etiam facultate atque
examine : demonstrare tibi conabor , me
neque frustra , neque citra rationem ad hanc
commentationem impulsum fuisse : quid
ex iis ipsis alij nihil absolutum relique-
rint : alij pleraque ex narratione descripse-
rint . Enim uero Iolas Bithynus & Heracli-
des Tarentinus , prorsum omissa herbarum

A. j.

z D I O S C O R I D I S

tractatione, rem ipsam leuiter ac paucis at-
tigerunt: quin neque metallicorum aro-
matumve omnium meminerunt. Crateuas
autem herbarius & Andreas medicus (qui
quidem accuratius quam reliqui hac in par-
te versati existimantur) radices multas app-
primè vtiles, herbásque nonnullas non fa-
tis designatas reliquerunt. Veruntamen pri-
scis, eti paucā tradiderint, adhibitæ nihilo-
minus in iis ipsis accuratae solertia testimoniū reddi par est. At minū probandi recentio-
res, (quo in numero sunt, Julius Bassus, Ni-
ceratus, Petronius, Niger & Diodotus, Af-
lepiadæ omnes) quippe qui vulgatā & vni-
cuique cognitā materiā quadantenus accu-
rata descriptione dignati sint: medicamēto-
rum verò facultates & examina cursim tra-
diderint, ac minimè vim eorum ad expe-
rientialē normam examinantes, sed inania
in assignandis causis verba funditantes, sin-
gula in controvēsiarum aceruum extule-
rint: præterquam quod alia pro aliis descri-
pserunt. Siquidem Niger, qui inter eos exi-
mius censetur, euphorbium esse chamelææ
in Italia nascentis succum asserit: vt & an-
droſamon, cum hyperico vnum & idem el-
se: quinetiam aloëm in Iudæa fossilem na-
sci, aliaque plurima hisce similia prodit, ma-
nifestò falsa. Quæ quidem argumento sunt,
ea non

ea non ex oculata fide, sed accepta potius ex
auditu ab aliis narratione, ab illo tradita
fuisse. Porrò etiam in ordine peccarunt: dū
alij nulla facultatis cognitione iuncta me-
dicamina consciarunt, alij ordinem modò
elemētorū secuti, eorū tum genera tūvires à
sua cognitione ita disfūxerūt, vt vel hāc vñā
ob causam difficiilius memorie mādari pos-
sint. Nos verò à primis, vt ita dicā, annis iugī
quodā pernoscēdæ materiæ desiderio capti,
postquā terras multas obiuimus (nec enim
militarē vitā egisse nos ignoras) cōmētatio-
nē quinque libris cōprehensam te hortāte
exarauius: cui etiam opus ipsum dedica-
mus, gratum tuæque erga nos benevolentia
debitum implentes officium. Etenim,
quaæ tua est natura, cùm omnibus doctrina
excultis, tum verò maximè iis qui tecum
eandem artem facilitant, ac nobis etiam ali-
quantò peculiariūs, teipsum familiarem ex-
hibes. Neque verò paruo est ad tuam mo-
rum integratatem argumento viri optimi
Licinij Bassi insigne erga te studium, sat no-
bis perspectum, cùm vna vobiscum agere-
mus, mutuāmque inter vos benevolentiam
æmulatione dignam obseruaremus. Cate-
rūm te & quotquot alij estis hosce lecturi
commentarios, rogates velimus, vt ne ad
nostrum ditendi genus attendatis, sed ad

A. ij.

4 D I O S C O R I D I S

eam potius quæ rebus est adhibita cum peritia industriam. Cùm enim maxima cum cura diligentiaque accurata, plurima quidem oculata fide cognouerimus, alia verò partim ex concordi apud omnes historia, partim ex eorum indagatione quæ apud singulos essent domestica atque vernacula perdidicerimus: dabimus certè operam ut & diuerso ab aliis vt amur ordine, & tum genera tum vires vniuersitatisque medicamenti accuratè describamus. Porrò tractatum de medicamentis esse necessarium nulli non est in cōfesso, quandoquidem arti toti coniunctus est, eiūlq; partibus omnibus incomparabile p̄st̄t auxilium: insuperq; ars ipsa per illorū p̄parationes ac misturas, eorundemq; in morbis experimenta, in c̄remētū capere potest, plurimum ad id cōferente singularū medicaminum notitia. Familiarem verò vulgatāmque materiam etiam complestemur, quod scriptum euadat numeris omnibus absolutum. Igitur ante omnia danda est opera, ut suis quæque temporibus singula tum legantur, tum etiam reponantur. Nam ad horum rationem medicamenta vel sunt efficacia, vel penitus exolescent. Siquidem serena cœli constitutione legere illa operet: nec parui refert, siccâne an pluviâ tempestate colligantur. Illud quoque multum

tum interest, an loca sint montosa, edita,
perflabilia, frigida, arida & siticulosa. His e-
nim in locis medicamentorum vires maio-
res validioresque habentur. At quæ in cam-
pestribus, viginosis, vmbrosis, ac vento mi-
nimè peruiis enascuntur, ut plurimum effe-
ctu viribusque sunt infirmioribus, multoq;
magis si nec suo tempore nec opportune
collecta fuerint, aut etiam per infirmitatem
intabuerint. Sed nec illud ignorandum est,
ea sæpenumero pro loci proprietate & anni
temperatura citius tardiūlve adolescere.
Nonnulla quoque per hyemem propria pec-
uliarique vi flores foliaque proferunt: sunt
& quedam bis anno florifera. Porro cui in
animo est horum péritiam assequi, eum o-
portet tum primo germinatu ē terra e-
rumpentibus, tum adultis, atque etiam flac-
cescentibus adesse. Nec enim qui tantum-
modo pullulanti herbæ astiterit, eandem a-
dultam nosse poterit, nec qui adultā viderit,
recens ex terra emergentē agnoscat. Quo fit
ut propter mutatā foliorum faciem, ac cau-
lium, florum fructuūmque magnitudinem
& id genus alias peculiares notas, magno in
errore interdum versentur, qui non ita stu-
diosè singula fuere contemplati. Hancque
ipsam ob causam in eum errorem quidam
scriptores impulsū fuere, ut nonnulla neque

A. iij.

6 D I O S C O R I D I S

flores neque caulem neque semen producere asseruerint: veluti de gramine, tussilagine & quinquefolio proditum est. Ergo qui sepius ac multis in locis illa obseruauerit, eorum etiam cognitionem maximè consequetur. Quin & illud scire conuenit, sola ex herbarum medicaminibus veratrum album & nigrum in multos annos perdurare: reliqua verò, maxima ex parte donec trimatum excesserint, esse ad usum accomodata. Quae verò fruticosa sunt, yti stœchas, trissago, polium, abrotonum, seriphium, absinthium, hyssopum & id genus alia, dum semine prægnant, colligenda sunt: flores autem, antea quam sponte decidant. At fructus maturos decerpere oportet, ut & semina, cùm primùm siccari cœperint, priusquā in terram defluant. Sic & herbarum æquè ac foliorum succi, recens germinantibus caulinis elicendi sunt. Liquores autem & lacrymæ excipiendæ, incisis caulinis iam adultis. Quae verò radices asseruandæ sunt, aut è quibus exprimi succi, corticelvæ auferri debent, eas eruere conuenit, cumprimūm herbæ folia amittere cœperint. Ac eas quidem quæ mundæ videbuntur, ex tempore siccis locis exiccate: quæ verò terra lutove fuerint obsitæ, aqua prius eluere oportet. Flores autem & quæcunque odorata furent,

rint, capsulis tiliaceis minimè humectis resonantur. Sunt & qui chartis foliisve ad seninum conseruationem vtiliter inuoluantur. Cæterum liquidis medicamentis conueniet materia quævis densior: qualis est argentea, vitrea aut cornea. Quin & fictilis, si medo rara non sit, accommodatur: itemque ligera, eaque potissimum quæ ex buxo paratur. Aptæ verò erunt ænea vascula medicamentis oculariis ac liquidis, iisque omnibus quæ ex aceto, pice liquida aut cedria componuntur. Adipes autem ac medullas staneis vasis recondi oportet.

De Iris. C A P. I.

Iris à cœlestis arcus similitudine nomen obtinuit. Folia fert gladio similia, sed maiora, latiora & pinguiora: flores verò in caule ita è regione inter se collocatos, ut sibi mutuo respondeant, reflexos ac varios. Partim enim albi, partim pallētes, partim nigri, partim purpurei, partim deniq; cœrulei conspiciuntur. Atq; adeò propter hanc varietatem factū est, vt planta ipsa iridi cœlesti assimilata fuerit. Radices subiacent geniculatæ, solidæ, odoratae: quas incisas in umbra siccari, tandemque lineo filo traiici, atq; ita recodi oportet. Est porrò præstātior Illyrica & Macedonica: ac inter has ipsas optima, cui desa radix.

A. iiiij.

DIOSCORIDIS

est, quasi decurtata, frangenti contumax, colore subfuluo, perquam odorata, gustu amariore, odore sincero, quæque situm non redolat, ac inter tundendum sternutamentum ciet. Secundum verò quoad vires locum obtinet Africana, colore alba, gustu amara. Vetera scétes teredinum iniuriam sentiunt: tunc tamen odoratores reddi solent. Ceterum vim habent omnes excalfactorium, attenuantem, & contra tusses efficacem, ut quæ humores ægrè excreabiles attenuant. Crassos biliososque humores ex multa septem drachmarum pondere potæ purgant: somnum quoque conciliant, lacrymæque carent, & torminibus medentur. Eadem ex aceto potæ venenatorum morsibus auxiliantur: itemque lienosis, conuulsis, perfrigeratis aut rigidibus, iisque quibus genitura effluit: ex vino verò bhibitæ, menses ducent. Sed & earum decoctum ad muliebres fatus est accommodatum: quippe quod locos emolliat & aperiat: nec minus idoneum ad ischiadicorum infusa, itemque ad ea medicamenta quæ fistulas & sinus carne expletant. Radices ipsæ cum melle collyrij in modum subditæ, fœtus extrahunt. Coctæ verò & admotæ, strumas inueteratosque scirrhos emolliunt. Siccae eadem ac tritæ vleera implent, & cum melle expurgant, osfaque

saque nudata carne operiunt. Conferunt & ad capitis dolores, ex aceto & rosaceo applicitae: lentigines & maculas à Solis ardore contractas exterunt, cum veratro albo & duplo melle illitæ. Induntur & pessis, malagmatis & acopis: ac in vniuersum ad multa sunt utilissimæ.

De Acoro. CAP. II.

ACORVM folia habet iridis æmula, at-tamen angustiora, radicésque non dis-similes, verùm implicitas, neque in rectum actas, sed obliquas & in summa terræ su-perficie sparsas, geniculis interceptas, subal-bidas, gustu acres & odore non ingratas. Praefstat verò densum, album, carie non ex-e-sum, plenum & odoratum. Huiusmodi au-tem est quod in Colchide nascitur, quódq; ex Galatia aduectum Asplenium dicitur.

Vim habet radix calfactoriæ: potíusq; eius decoctum vrinas ciet, lateris, thoracis, hepatisque doloribus subuenit: itemq; tor-minibus, ruptis, conuulsis. Lienes ablumit: iuuat & eos quibus substillum est lotium, & à beluis venenatis demorsos: ac infessu tan-quam iris ad muliebria conducit. Succus ra-dicis ea, quæ pupillæ officiunt caliginémq; offundunt, discutit. Utileiter etiam ipsa radix antidotis immiscetur.

MEVM, quod Athamaticum cognomi-
natur, plurimum in Macedonia & Hi-
spania nascitur, caule foliisque anetho simi-
le, sed eo ipso crassius, ad duos aliquando cu-
bitos astringens: sparsis ima parte radicibus
tenuibus, partim obliquis, partim etiam re-
ctis, longis, odotatis & linguam excalfacien-
tibus. Haec in aqua decocta, aut etiam citra
cocturam ad laevoem tritae, vitia ex vesicæ
renumque angustiis orta potu leniunt, & v-
rinæ difficultati conducunt: itemque sto-
machi inflationibus, torminibus, veterinis
affectibus, & articulorum doloribus. Tho-
raci quoque fluxione laboranti elegmati-
instat cum melle tritæ auxiliantur. Eatun-
dem decoctum infusæ sanguinem per men-
strua pellit. Infantium autem imo ventri il-
litæ, vrinas mouent. Quod si Meum largius
quam oporteat ebibatur, capitis dolorem
conciliat.

CYPERVM nonnulli æquè atque aspa-
lathum, erysiscyprum nominant. Fo-
lia [ima] fert porro similia, sed longiora &
exiliora: caulem verò cubitalem aut etiam
maiorem, angulosum, iuncco similem: cuius
in cacumine minuta folia sece proferunt,
inter quæ est semæ. Radices subiacent,
quarum

[quarum etiam usus est] oblongæ instar oliuarum, inter se cohærentes, aut etiam rotundæ, nigræ, odoratæ, amarulentæ. Nascitur in locis cultis iuxta atque palustribus. Optima radix quæ grauissima est, densa, plena, ægrè fragilis, aspera & odorata cum quadam acrimonia. Huiusmodi verò censemur Cilicia, itemque Syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Vis ei excalfaciendi, vasorum oscula recludendi, & vrinas mouendi. Calculosis & hydropticis pota auxilio est, ut & à scorpione ictis. Quin & vulvæ perfrigerationibus & obstructionibus fotu accommodatur, mensisque euocat. Sicca & a lauorem trita facit ad oris ulcera, etiam despicientia. Miscetur & malagmatis calfaientibus, & ad vnguentorum ipsilamenta aptatur. Memoratur & altera Cyperi species, quæ in India nascitur, zingiberis effigie: quæ commanducata croci vim reddere & amarore prædicta esse animaduertitur. Illata verò, pilos quamprimum aufert.

De Cardamomo. CAP. V.

CARDAMOMVM præstantissimum censetur, quod ex Comagene, Armenia & Bosphoro importatur. In India quoque & Arabia prouenit. Eligito quod est frangenti contumax, plenum, occlusum (quod enim tale non est, exoletum iudicatur) & caput

odore tentans, gustu acre & subamarum. Vim habet calfactoriam. Ex aqua potum facit ad epilepticos, tuffentes, ischiadicos, paralysim, rupta, conuulsa, tormenta: & latum lumbricum expellit. Confert autem ex vino epotum renum vitio laborantibus, difficulter meientibus, à scorpione ictis, omnibusque quos virulenta animantia venenis appetuerunt. Cum lauri verò radicis cortice drachmæ pondere bibitum, calculos comminuit: nec non fœtus suffitum enecat, & psoras ex aceto illitum aufert. Quin & ad spissamenta vnguentorum aliisque antidotis additur.

De Nardo. CAP. VI.

NARDI duo sunt genera. una siquidem Indica, altera Syriaca nuncupatur: nō quod in Syria inueniatur, sed quod montis in quo nascitur, pars una Syriam, altera Indos spectet. Ac in eius quidem, quæ Syriaca dicitur, genere præstantior ea censetur, quæ recens est, leuis, comosa, colore flavo, perquam odorata, quæque præter quam quod odore cyperum imitatur, breuem habet spicam, gustu est amaro linguamque maximè siccante, ac in sua odoris gratia diutinè permanet. Ex Indicæ verò nardi genere est quæ Gangetica dicitur, à fluvio quodam Gange nominato, qui montem, ad cuius radices ea nascitur,

nascitur, præterfluit. Hæc viribus est infirmioribus, quod in locis aquosis proueniat, estque procerior, atque complures haber spicas ab eadem radice tum comosas, tum sibi inuicem circumuolutas, virūisque redolentes. At quæ in editiore montis parte legitur, odoratior est, pusillaisque habet spicas, iucundumque cyperi odorem æmular tur, ac cæteras habet in se dotes, quas & Syriaca cognomina. Est & quædam, cui Samphariticæ nomen à loco inditum est, admodum pusilla, attamen magnas habens spicas, inter quas medius interdum protumpit caulis, candidior & supramodum hircum olens. Hanc damnare in totū oportet. Venditur & madefacta: sed huiusmodi vitiū ex eo deprehenditur, quod cädida sit spica, squalida, nullaq; obsita lanugine. Adulteratur inspirato stibio cum aqua aut vino palmeo, quod videlicet magis compacta ponderosiorque appareat. Vtus tempore si quod lutum radibus hæserit, id ipsum auferre oportet, vt & puluerem cribro incernere, qui quidem ad aquam cluendis manibus dicatam accommodatur. Vim habent excalisciendi, excandi, vrinásque ciendi. Quamobrem & aluum epotæ fistunt, & appositæ, ex vtero fluxiones saniemque compescunt. Ex frigida vero pote, nauæ & stomachi rotationibus

auxiliantur: itēmque iis qui à flatibus exagitantur, hepaticis, ictericis atque nephriticis. Aquæ autem incoctæ, seu fœti seu infuso vuluæ inflammationibus medentur. Faciunt & ad superfluo humore redundantes oculorum palpebras, dum ipsa cilia astrin-gunt & condensant. Quin & siccæ, humen-tibus corporibus ad summouendam gra-ueolentiam utileiter insperguntur. Miscentur etiam antidotis. Porro ad ocularia quo-que medicamenta usque ad summum leuorem tritæ & cum vino in pastillos confor-matæ, vase nouo non picato reconduntur.

De Nardo Celtica. C.A.P. VII.

Celtica Nardus nascitur quidem in Liguriæ Alpibus, vernaculo sermone Gallica di-cta, sed & in Istria prouenit. Est verò pusil-lus breuisque frutex, qui cum radicibus in manuales fasciculos colligitur: foliis oblon-gis, subflavis, flore luteo. Caulium & radi-cum duntaxat usus est & odoris suauitas. Quare pridie aspersos aqua fasciculos, amo-to terreni si quod inhæserit, in humidiore solo supposita priùs charta insternere oportet, ac postridie repurgare: siquidem utile cum aceroso & alieno minimè propter hu-moris vim excutitur. Adulteratur autem herba persimili, quæ vñà cum ea vellitur, quāmque propter virosum odorem, hirs cu-lum.

Ium nominant. Facile verò est hanc ab illa internoscere: quandoquidem herba est caulis expers & candidior, minùsque oblongis prædicta foliis: quin neq; radicē habet amara aut aromaticam, quemadmodū legitima nardus. Itaque abiectis fossis cauliculos radicēsque seponito: ac siquidem ad vsum reponere volueris, tritos vino excipito, tandemque ex iis concinnatos pastillos fictili vase nouo ac diligenter operculato reserua. Optima verò cenietur, quæ recens est & odorata, radicosa, plena minimèque fragilis. Iisdem quibus & Syriaca viribus pollet: sed & valentiùs vrinas ciet, & stomacho est accommodatior. Iecoris inflammationibus suffusisque felle auxiliatur: itémque ventriculi inflationibus, cum absinthij decocto pota. Eodem planè modo valet & ad lienis, vesicæ renūmque vitia: itémque ex vino, ad venenatorum morsus. Cæterum additur etiam in malagmata, potionēs & vnguentā calcipientia.

De Nardo montana. CAP. VIII.

Nardus montana, quæ à quibusdam thyacitis & neris appellatur, in Cilicia & Syria nascitur, foliis & caulis eryngio similibus: sed minoribus, non tamen alperis & acaleatis. Radices subiacent nigrae, odoratae, binæ plurēsve, ceu hastulæ regiae, sed graci-

liores longeque minores. Neque verò cauem neque fructum, neque florem diu sustinet. Valet ad eadem omnia radix, ad quæ & Celtica nardus.

De Asaro.

C A P . I X .

ASARVM aliqui sylvestre nardum appellant. Folia habet hederæ, sed densiora multò & rotundiora: florem inter folia iuxta radicem, cæruleum, hyoscyami cytinum referentem, in quo semen acini nucleo simile. Radices subiacent numerosæ, geniculatae, tenues, obliquæ, graminei similes, longè tamen graciliores & odoratæ: quæ quidē lingua excalfaciūt, valdeq; mordent.

Calfaciendi, vrinas vomitūmque ciendi vi præditæ sunt: ideoque hydropicis & inmetratae ischiadi profunt, ac menses quoque prolixiunt. Senis drachmis ex multis bibitæ radices, veratri albi modo purgant. Misercentur & vnguentis. Prouenit autem asarum in opacis montibus: plurimum verò in Ponto, Phrygia, Illyrico & Vestino Italiae agro.

De Phu.

C A P . X .

PHU, quod & ipsum aliqui sylvestre nardum appellant, in Ponto nascitur, foliaque profert elaphoboso aut oleri atro similia: cauem cubitalem, aut etiam maiorem,

rem, lœuem, mollem, purpurascentem, in medio cauum, geniculis interceptum. Flores ad narcissinos proximè accedunt, sed & minores sunt & teneriores, & in albicante colore purpurei. Radix superiore quidem sui parte digiti parui crassitudinem fermè æquat, sed habet ex obliquo capillamenta iunci aut veratri nigri instar inuicem implicita, flauescentia, odorata, atque adeo odore nardum emulanta, cum virofa quadam grauitate. Trita potui data, calfaciendi virinalque mouendi vim habet. Eius vero decoctum & idipsum præstare potest, & ad lateris dolorem est efficax, mensisque cit, & antidotis inseritur. Adulteratur rufci radibus admista: sed facile est illas dignoscere: sunt enim duræ & frangi contumaces, citra gratiam odoris yllam.

De Malabathro. CAP. XI.

MALABATHRVM nonnulli nardi Indicæ folium esse arbitrantur, odoris quadam cognitione decepti: sunt enim multa odore nardo similia, veluti phu, asarum, neris. Secus autem se res habet. Etenim peculiare genus est, quod in paludibus Indicis gignitur. Folium id est, quod leantis palustris modo aquæ innatat, nulla fultum radice. Idipsum collectum statim lino trahitur, siccatum que reconditur. Aiunt &

B. j.

aqua per aestiuos ardores exiccatā cremiis fomitibūsve aridis terram peruri : atque id nisi fiat, non amplius renasci. Laudatur re-
cens & in nigrore quodam albicans, mini-
mè fragile, integrum, nares odore feriens,
illiūsque suavitate diutius implens, nardo
sapore simile, nullo salis gustu. Infirum
verò ac minutatim concisum, quodque re-
cepta vetustatis carie situm quasi redolet,
vitiosum est. Easdem cum Nardo vires for-
titur, sed illud efficacius omnia praestat: atta-
men malabathrum & vrinas ciendi maiore
vi pollet, & stomacho conuenientius est.
Oculorum inflammationibus in vino fer-
uēfactum tritūisque ac illitum apprimē
confert. Subditur & linguæ ad commen-
dandum oris halitum. Quin vestibus etiam
utiliter interponitur: eas siquidem & à ti-
nacis defendit, & odore non ineleganti tue-
tur.

De Cassia. CAP. XII.

CASSIAS complura sunt genera, que
circa feraceim aromatum Arabiam gi-
gnuntur. Habet autem crassi corticis far-
mentum, foliisque piperis. Deligē fulvescen-
tem, probè coloratam, corallj æmulam, per-
quām angustum, longam, crassam, fistula-
rum plenā, gustu mordacē & cum aliquan-
to feruore astringentem, aromaticā n, odor-
re vi-

re vinoſo. Talis ab indigenis achy nuncupatur: à mercatoribus verò Alexandrinis daphnitis cognominatur. Huic præfertur nigra, purpurascens simul & crassa, quæ Gigit appellatur, tanquam rosárum odorem spirans, & ad vſum medicum maximè accommodata. Secundum locum tenet antedicta. Tertia verò censetur quæ Mosyleticus blastus [hoc est, Mosyleticū germen,] nominatur. Reliquæ viles habentur, velut ea quæ Aphysemō dicitur, nigra, iniucuda & cortice tenui, aut etiam rimoso: necnon & ea quæ Moto & Darca vocitatur. Est & quædam adulterina cassia, similitudine ineffabili: attamen gusto deprehenditur: quippe quæ neque fit acris, neque aromatica, adhærentemque medullæ corticem habeat. Reperitur & lat a fistula, tenera, leuis, surculosa: quæ quidem illi alteri præstat. Reiice albicantem, scabram, quæque hircinum virus oboleat, neque fistulam habeat crassam, sed tum scabram tum tenuem. Vim habet calfaciendi, vrinas mouendi, exicandi & leniter astrin-gendi. Conuenit ad ea medicamenta, quæ exacuenda oculorum aciei gratia concinan-tur, & ad malagmata. Lentigines tollit ex melle illita, menstruaque ciet. Quin & à vipera demorsis pota auxiliatur. Confert & epora internis inflammationibus omnibus,

B. ij.

renib[us]que affectis. Prodest quoque foemini-
nis tum infessu tum suffitu, ad vteri dilata-
tionem. Si desit cinnamomum, huius du-
plum medicamentis admixtum eadem quæ
illud præstat. Est denique ad multa per-
quām vilis.

De Cinnamomo. Cap. XIII.

CINNAMOMI plura sunt genera, gen-
tiliis regionum in quibus nascuntur
designata nominibus. Excellit verò quod
Mofylum ex eo dicunt, quod aliquantulum
retineat similitudinem eius cassie quæ Mo-
fylitis nuncupatur: prætereaque in eo ipso
genere quod recens est, colore nigrum, ex
vino in cinereum vergens, tenuibus vir-
gultis, lœue, nodis frequentibus præditum,
perquām odoratum. Ferè siquidem præstan-
tissimum ex odoris iucundi proprietate di-
iudicatur. Etenim in optimo & singulari-
xeritur odor rutæ aut cardamomo proxi-
mus. Præfertur & gustu acre ac mordacita-
tis particeps, necnon etiam cum calfactio-
ne quadam tenus falsum, quodque inter at-
terendum non citò friatur, ac inter frangeu-
dum etiam ex se puluisculum emittit, lœ-
uiaque interim habet internodia. Facturus
periculum sumito ab una radice surculum.
Siquidem facilis est huiuscmodi probatio.
Enim uero fragmenta miscellanea quædam
sunt:

sunt : atque adeò cùm primum sit experientum, quæ præstantiora fuerint, dum haliu afflatuve suo odoratum implent, deterioris iudicium impediunt. Est & mōtanum crassum, pumilum, colore admodum fulue-scens. Itēmq; tertiu*m* iuxta atq; quod Mosylū dicitur, nigrum & valde odoratum, sed fruticosum, nec ita multis interstinctum genitulis. Quattu*m* verò album est, fungosum, aspectu tuberosum ac vile, fragile, grandiq; radice cassiam redolente. Quintum odore nares ferit, fuluescit, corticemque habet cas-
fæ ruffæ simillimum : tangenti verò solidū animaduertitur, non valde neruosum est, ra-
dicéque crassa firmatur. In hoc genere quod thus, myrrham, cassiam aut amomum odo-
ris suavitate imitatur, deterius est. Deligito candidum, scabrum rugosóque cortice : at
læue & quod circa radicem lignosum est,
tanquam inutile repudiato. Est & aliud quiddam simile, quod adulterinum Cinnamomum cognominatur, vile, odoris inuali-
di, viribusque defectum. Appellatur & quid-
dam zingiber¹, quod habet aliquam cum Cinnamomo cognitionem, cùm tamen sit xylocinnamomum. Est verò lignosum cin-
namomum, virgultis longis robustisq; præ-
ditum, sed odore longè cinnamomo infe-
rioribus. Sunt & qui xylocinnamomum ge-

B. iii.

nere ipso à cinnamomo differre dicant, quasi alterius sit naturæ. Porrò cinnamomum omne vim habet calfaciendi, vrinasciendi, emolliendi atque concoquendi. Menstrua quoque ac foetus pellit cum myrra, tum epotum, tum & appositum. Contra bestias quæ virus eiaculantur, venenaque conuenit. Quæ pupillis caliginem offundunt discutit, calfacit simul & attenuat. Illum ex melle, lentigines & maculas à Solis ardore contractas exterit. Facit & ad tusses, defluxiones, hydrozem, renum vitia, vrinæq; difficultatem. Quin & vnguentis pretiosis admiscetur: ac in unitersum ad multa est vtile. Quod diutiùs eduret, tritum vino excipitur, in umbra siccatur, atque ita reconditur.

De Amomo. CAP. XIV.

A MOMVM pusillus est frutex, in vu-

modum suopte ligno in seipsum con-

volutus. Florem habet paruum seu violæ albae, folia vero vitis albæ similia. Præstantissimum censetur Armeniacum, colore au-

reolum, ligno fulvescente, valde odoratum. Medicum, quoniam in planis aquosisque locis prouenit, infirmius existit. Est autem magnum & subuiride, tactu molle, virgultis ligneis, venosis, odore origani. Ponticum fulvescit, nec longum, nec ægrè fragile: ra-

cemosum

temosum verò est, fructu plenum & odore
nares feriens. Deligit orecens & candidum
aut subrubrum: non compactum aut coha-
rens, sed laxum atque diffusum, semine re-
fertum acinis simili, ponderosum, valde o-
doratum, minimè mucidum situve obsitū,
acre linguamque mordicans, simplici mini-
mèque vario colore. Vim habet excalfacien-
di, astringendi & exiccandi. Somnificum est
dolorēmque sedat, fronti illitum. Inflam-
mationes ac meliceridas maturat & disper-
tit. A scorpione ictos ex ocimo illitum iuuat.
Podagricis confert. Et iuuat & lenit e-
tiam oculorum inflammations, itemque
viscerum, ex sua passa. Ad muliebria vitia, tu-
pessorum appositu, tum & inflectionibus, vti-
le. Eiusdem decoctum epotum, ex hepate
renumque vitio laborantibus & podagricis
apprimè conuenit. Infurit & antidotis,
vnguentisque pretiosissimis. Sunt qui Amo-
num herba simili, quæ Amomis dicitur, a-
dulterent: sed quæ & inodora sit, & fructu
careat. Nascitur ea in Armenia, florēmque
profert origani. Porro in huiuscemodi sim-
plicium medicamentorum probationibus
fragmenta fugienda sunt: eligēda verò, quæ
ab una radice suos habeant integros fur-
culos.

B. iiiij.

De Costa. CAP. xv.

COStVS præceilit Arabicus, candidus & leuis, eximio suauique odore præditus. Secundum locum obtinet Indus, crassus, leuis ac niger ceu ferula. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, odore feriens. Præstantissimus censetur recens, candicans, omnino plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, minimè virosus, sapore mordaci ac feruido. Vim habet excalfaciendi, virinas ciendi, menstruaque ducendi. Vteri vietiis & appositu, & tum humido tum etiam sicco fotu, opitulatur. A vipera demorsis sic currit, semunciat pondere potus: itemque pectoris affectibus, conuulsis, inflationibusque, ex vino & absinthio. Venerem ex multo stimulat. quin & latum lumbricum ex aqua pellit. Contra febriles rigores ante accessionum initia, necnon etiam paralysin, ex oleo perunctione prodest. Ex aqua aut melle itidem illitus, discolorem à Sole cutem emendat. Additur quoque in malagmatu & antidota. Cæterum nonnulli admistis helenij Commageni validissimis radicibus ipsum adulterant. Sed facile deprehenditur dolus: siquidem neque gustu feruet helenium, neque iucundum odorem, potentem sensumque ferientem, expirat.

De

De Inunco odorato.

CAP. XVI.

VNCVS odoratus alias in Africa, alias
in Arabia nascitur: rursusque alias in ea
parte Arabiae quae Nabataea dicitur. Et hic
quidem omnium est laudatissimus. Secun-
dum locum sibi vendicat Arabicus, quem
nonnulli Babylonium, alij Teuchitin co-
gnominant. Afer vero inutilis censetur. De-
ligito recentem, summe ruffum, flore co-
pioso: quique dum scinditur fuditurve pur-
purascat: tenuem, quique dum manibus con-
fricatur, suauem rosae odorem emitat, mul-
toque cum feroore linguam mordeat. Usus
est floris, culmorum & radicis. Vim habet v-
rinas mensaque ciendi. Inflationes discu-
tit, caput aggrauat, leuiter ac modice astrin-
git: itemque calculum comminuit, conco-
quit, osculaque valorum aperit. Flos eius in
potiones adhibitus, utilis ad sanguinis reie-
ctiones & oris ventriculi, pulmonis, iecoris
& renum affectus. Additur & in antidota.
Radix est magis astrictoria: ideoque ad sto-
machi fastidia exhibetur: itemque hydro-
picis & conuulsis ad drachmam unam cum
pari piperis pondere per dies aliquot. Eius
vero decoctum vulvae inflammationibus
infessione conuenientissimum.

De Calamo odorato. CAP. XVII.

CALAMVS aromaticus in India nascitur. Est verò probatissimus in eo genere fuluus, crebris distinctus geniculis seu internodiis, quique contractus in assulas multas diffilit, plenam habens araneorum fistulam, subalbidus, in commanducando latus viscidus, astringens & subacris. Potus ad vrinam ciendam valet. Quare cum gramine aut apij semine decoctus & potus, conuenit hydropticis, renum vitio laborantibus, iisq; quibus substillum est lotium, & ruptis. Menses quoque & potu & appositu trahit. Tussi suffitum medetur, tum per se, tum etiam cum resina terebinthina, ore nimirum hausto per fistulam fumo. Decoquitur & ad mulieres infessus, nec non & infusiones. Misceatur denique malagmatis atque suffitibus, ad conciliandam odoris gratiam.

De Balsamo. CAP. XVIII.

BALSAMVM arbor lycij seu pyxacanthē magnitudine conspicitur, foliāque habet rutæ proxima, sed candidiora multò & perpetuò magis virentia. In vnius Iudæa certa quadam conualle & Ægypto nascitur, differens ipsum à seipso scabritia, proceritate & gracilitate. Quod igitur in frutice tenue & capillaceum est, thesiston, quasi demessile, dicitur: quoniam fortassis ob gracilitatem

litatem facile demetatur. Quod verò opera balsamum dicitur, æstiuis sub ortu Canis ardoribus excipitur, incisa ferreis vnguibus arbore. Sed tam paucum extillat, ut quotannis vix plures quam seni septenive congij colligantur, inibique pondus argento duplo rependatur. Est autem bonus liquor qui recens est, validi odoris, sincerus, non subacidus, dilui facilis, laevis, astringens, & lignuam modicè mordens. Sed varie vitiatur. Sunt enim qui ipsi olea vnguentave admisceant, quale terebinthinum est, cyprinum, lentiscinum, sabinum seu liliaceum, balanum ac metopium: itemque mel & ceratum myrtinum aut cyprinum valde liquidum. Huiusmodi verò maleficium facile deprehenditur. Si quidem sincerus laneæ vesti instillatus, si deinde eluatur, neque maculam facit, neque notam vllam relinquit: at vitatus, inhærescit. Rursusque purus lacti instillatus, id ipsum coagulat: id quod adulteratus non efficit. Quin & sincerus lacti aut aquæ infusus, celeriter diffunditur, atque lactescit: at adulteratus olei modo innatat, in orbem circumagens aut diffundens se se lae in modum. Attamen sincerus etiam vertutate crassescens, seipso dexterior euadit. Porro hallucinantur qui sincerum hunc existimant aquæ instillatum priùs ad ima

sidere fundumque petere, ac postea, tanquam qui facile diffundatur & diffluat, sursum remeare. Lignum vero, quod xylobalsamum vocant, probatur recens, farmento tenui, rufum, odoratum, quadantenus opobalsamum spirans. E fructus genere (nam & huins necessarius est usus) eligito flauum, plenum, grandem, ponderosum, gustu mordentem & feruentem in ore, modice opobalsamum redolentem. Asportatur a Petra oppido semen hyperico simile, quo fructus hic adulteratur: sed ex eo dignosees, quod maius illud sit, inane, ignavum, sapore piparis. Efficacissima liquori vis inest, ut qui quam maximè calfaciat. Quæ pupillis tenebras offundunt extergit: itemque vulnæ perfrictionibus medetur, cum cerato roseo appositus. Menses quoque, secundas & fœtus extrahit: rigores illitu soluit, sordidaque vlcera expurgat. Quin & potus concoctionem iuuat, vrinásque ciet: agrè spirantibus conuenit, nec non & iis qui aconitum hauserunt, si cum lacte exhibeat, itemque à viperæ demorsis. Miscetur & acopis, malagmatis & antidotis. Ac in vniuersum efficacissimam vim habet balsami liquor, proximam huic fructus, minimam vero lignū. Fructus potui datus conuenit pleuriticis, pertipneumonicis, tussientibus, ischiadicis, comitialibus,

mitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, tor-
minosis, difficulter meatentibus, & à vipera
venenatisque aliis animalibus demorsis.
Porro & ad muliebres suffitū accommoda-
datur: itēmque decoctus in sessu vluam a-
perit, humiditatēmque exhaerit. Lignum
caſdem cum fructu vires habet, attamen
minores: ex aqua decoctum & potum, crudi-
tati bus, torminibus, virulentorum morbi-
bus, conuulsis que opitulatur. Vrinas quoq;
cit, & capit is vulneribus cum iride sicca con-
uenit: squamas etiam osfium extrahit. Deni-
que ad vnguentorū etiam spissamenta ad-
ditur.

De Aſpalatho. CAP. XIX.

ASPALATHVS, aliis erysceptrum, fr̄n
tex est lignosus, spinis crebris aculea-
tus. Nascitur in Istro, Nifyro, Syria & Rho-
do: eoque vnguentarij ad spissa vngue-
ta vtuntur. Probatur ponderosus, detracto
cortice rubens aut in purpuram vergens,
densus, odoratus, & gustu amarescens. Est &
alterum genus, candidum, lignosum, ino-
dorum, quod etiam deterius habetur. Vim
calfaetricem cum astrictione obtinet. Quo
fit ut ad tetra oris vlcera in vino decoctus
collutus que conueniat, atque etiam ad ge-
nitalium nomas, immundāmque illuuiem,
necnon ad ozenas commode infundatur.

Pesso additus, fœtus detrahit. Eius verò decoctum, aluum sif sit: quin & potu sanguinis reiectionem cohibet, vrinaque difficultatem ac inflationes discutit.

De Musco.

C A P . X X .

MUSCVS, Græcis bryon, à nonnullis etiam splanchnon appellatur. In arboribus, cedro, populo alba aut queru reperiatur. Præstat verò cedrinus: proximus huic populneus: quo in genere probatur, qui odoratior est & candidus: nigricans autem, deterior censemur. Muscus astringendi vim habet, in caliditate ac frigiditate medius, factique decoctus infessu ad vulvæ affectus. Miscetur & vnguentis balaninis ac oleis seu illitibus, propter eam qua præditus est inspissandi vim. Est & ad suffituum & acoprum medicamentorum præparationes utilis & accommodatus.

De Gallocho.

C A P . X X I .

AGALLOCHVN lignum est, quod ex India & Arabia deportatur, thyæ ligno simile, punctis maculïsve distinctum, odoratum, gustu quodammodo astringens cum quadam amaritudine, cortice vestitum cutis instar molli & aliquantulum versicolore. Facit autem commanducatum, itemque decocto collutum, ad commendandum oris halitum: ac toti quoque corpori siccum tritumque

tumque odoris gratia inspergitur: ad suffimenta denique thuris instar adhibetur. Radix vero drachmae vnius ponderem pota, stomachi superfluos humores, imbecillitatem ardoremque mitigat. Iis quoque quos latenter & iecinoris dolor excruciat, ac dysentericas aut torminosis ex aqua bibita opitulatur.

De Nasaphtho. CAP. xxii.

NASCAPHTHVM, aliis narcaphthum, etiam ex India defertur. Est vero corticosum, mori libro simile, quod iucundi odoris gratia sufficitur. Factitiis suffimentis infieritur: vulnain quoque astrictam suffituiuunt.

De Cancamo. CAP. xxiii.

CANCAMVM est arboris Arabicæ lacryma, myrrham quadantenus referens, viro si gustus: qua quidem tanquam suffimento utuntur. Ea quoque vestes, additis myrrha & styrace, suffumigantur. Porro corpora obesa emaciandi vien habere prohibetur, si ternum obolorum pondere ex aqua aut acetato mulso plusculos dies ebibatur. Datur & lienosis, comitialibus & suspiriosis Menses ex aqua mulsa prolicit. Ocalorum cicatrices confestim exterit, & eorundem hebetudinibus medetur, vino dilutum. Quin & aduersus gingiuas humore prægnantes, &

32 D I O S C O R I D I S

ad dentium dolores tam est efficax, quam
quod maximè.

De Cyphi. C A P . X X I I I I .

C Y P H I suffimenti compositio est Diis
grata & accepta, qua Ægyptij Sacerdo-
tes abundè vtuntur. Sed milctetur & anti-
dotis, ac suspiriosis datur in potu. Plures ve-
rò circumferuntur componendi rationes:
quarum vna hæc est: Sumito cyperi dimi-
dium sextarium, crassiorum iuniperi bac-
earum tantundem, vuarium passarum pin-
guum à vinaccis expurgatarum minas xij.
resinæ repurgatæ minas v. calami aromati-
ci, aspalathi & iunci odorati singulorum mi-
nam, myrrhæ drachmas xij. vini veteris sex-
tarios ix. mellis minas ij. Vuam passam ex-
emptis nucleis tundito, & cum myrrha ac
vino subigit: cætera verò tusa & cibrata
his admisceto, sinitoque humorem combi-
bere diem vnum. Deinde cocto melle dum
sibi glutinis asciscat crassitudinem, eliqua-
tam resinam ei accuratè permisceto, ac tūm
demum etiam reliqua diligenter simul con-
trita: tandem vase fictili recondito.

De Croco. C A P . X X V .

C R O C U M in vsu medico præstantissi-
mum est Corycium, recens, ac probè
coloratum, paulum candidi gerens in ca-
preolo, oblongum, suis partibus omnibus
constans,

constans, minimè fragile aut pingue, plenum, cuius dilutum manus inficiat, non cariosum aut humidum, odore illiciens ac leuiter acre. Nam quod tale non est, aut vetustum est, aut maceratum. Secundum verò à Corycio locum obtinet, quod è tractu Lyciæ contermino, itemque quod ex Olympo Lyciæ monte: mox quod ex Ægis Æoliae defertur. Cyrenaicum verò, & quod ex Centuripino Siciliæ agro, viribus minus pollent: quippe cùm sint omnia olerum instar sativa. Veruntamen propter succi copiam & coloris bonitatem, qui in Italia ligna thyina inficiunt, hoc postremo vtuntur: atque ideò etiam magno venditur: sed ad medicamenta quod primo loco descriptum est, vtilissimum existit. Adulteratur autem admixto crocomagmate tuso, aut sapæ sublietu, intrita simul, quò pondus adiiciatur, argenti spuma aut plumbagine. Sed maleficium indicant, tum quod occurrit puluerulentum, tum etiam defruti odor. Porro vim habet crocus concoquendi, emolliendi, leuiter astringendi, & vrinas ciendi. Eleganter colorem præstat, crapulamque arcit, ex passo bibitus: oculorum fluxiones illitus ex lacte muliebri cohibet. Miscetur & vtiliter potionibus quæ ad internos parantur affec-
tus, itemque subdititiis nodulis & ca. apla-

C. j.

4 D I O S C O R I D I S

Imatis utero sedive adhibendis. Venerem quoque stimulat, inflammationesque erysipelate comitatas inunctus demulcit: ac deniq; ad auriculares inflammationes cōfert. Aiunt etiam exitiosum esse, si trium drachmarum pondere ex aqua bibatur. Quò verò facilius ad summum lauorem conteratur, apud solem in siti calido exiccari, tamenque celeriter identidem versari oportet. Cæterū & ipsius radix ex passo pota, vrinas mouet.

De Crocomagmate. CAP. XXVI.

CROCOMAGMA ex crocino fit vnguentum, expreſſis aromatis & in pastillos digestis. Probatur quod odoratum est, modice myrrheum, ponderosum, nigrum, lignamentorum expers: quodque ſufficienter dilutum croci colorem reddat, laue, subamarum, ac dentes linguamque vehementer & ad horas multas permanente colore inficiens. Tale verò eft, quod è Syria defertur. Vim habet ea detergendi quæ pupillis caliginem offundunt, vrinam ciendi, molliendi, concoquendi & excalfaciendi. Denique ad croci vires quadantenus accedit: quippe cuius etiam plurima parte fit particeps.

De Helenio. CAP. XXVII.

HELENIVM folia habet verbasco angustioribus foliis prædicto similia, sed asperiora.

asperiora & oblonga: caulem verò quibusdam in locis non emitit. Radice est subrufa, odorata, grandi, subamara: ex qua ad confectionem, velut in serendis cinaris, opimi & insignes oculi decerpuntur. Prouenit in montibus, locis umbrosis & humidis. Aestate radix eruitur, & concisa siccatur. Huius decoctum potum, vrinas mensisque ciet. Ipsa verò radix in eclegmate sumpta cum melle, prodest tussi, orthopnoe, ruptis, convulsis, inflationibus & venenatorum morbis: quippe quae in vniuersum excalfaciendi vi polleat. Folia ex vino decocta utiliter ischiadicis illinuntur. Est & radix stomacho utilis, dulci misto condita. Siquidem salgamarij paululum exiccatam eam, mox decoctam, aqua frigida demergunt: postea in defrutum coniiciunt & ad usum reponunt. Trita potaque ad sanguinis refectiones est efficax.

De Helenio Aegyptio.

CAP. XXXVIII.

Helenij genus alterum in Aegypto gigni Crateas memorat. Herba verò est ramis cubitalibus, serpylli modo humi sese spargentibus: foliis lenticulae proximis, sed longioribus numerosisque circa ramulos: radice pallida, digiti minimi crassi studine, ac per ima quidem tenui,
C. ij.

supernè verò crassiore , nigro vestita cortice. Nascitur locis maritimis & tumulosis. Radix vnicā ex vino bibita , contra serpentium iētus auxiliandi vim habet.

De oleo omphacino. CAP. XXIX.

OLEVM ad vsum per sanitatem optimū, quod, quia ex crudis & acerbis seu immaturis oliuis exprimitur, crudum nec non etiam omphacinum appellatur. Excellit in hoc genere recens, minimè mordens, atque odoratum. Est & tale ad vnguētorum compositionem vtile: quinetiam propter astrigendi vim stomacho accommodatum. Ore si contineatur, gingiuas contrahit, dentēsque firmat: sudores denique cohibet.

De oleo communi. CAP. XXX.

Quod vetustius ac pinguius est, ad medicamentorum vsum est accommodatum. In yniuersum autem oleum omne calfaciendi viro habet, carnaem emollit, corpus contra algores munit, ipsamque ad actiones obcundas expeditius reddit. Bonam etiam aluum facit, estque molliendi vi præditum. Exulcerantium medicamentorum vires permixtum hebetat. Exhibitetur quoque contra venena, sic ut subinde bibatur ac reuomatatur. Purgat, heminæ mensura cum pari ptifanæ succo aut aqua epotum. Torminosis utiliter datur in potu cum ruta decoctum sex

sex cyathorum mensura, lumbricisque pel-
lit. Infunditur & id ipsum ad ileosos maxi-
mè affectus. At vetus tum magis excalfacit,
tum etiam vehementius discutit, & ad ex-
euendam oculorum aciem sublinitur. Sin
desit vetus, haec præparatione opus est: De eo
cuius est copia quod præstantius erit in vas-
defundito, & ad mellis crassitudinem deco-
quito, atque ita vtior. Eandem enim cum
prædicto vim asciscit.

De oleo sylvestris olive. CAP. XXXI.

Quod è sylvestri oliua exprimitur oleum,
vehementius astringit, & ad usum sanorum
secundum sibi locum vendicat. Caput do-
lentibus rosacei vice conuenit. Sudores si-
stit, & defluos capillos inhibet. Quinetiam
furfures & ulcera capitis manantia, scabiem
ac lepras extergit: moraturque canos, si
quotidie illinatur.

De oleo Cæsidis confectione. CAP. XXXII.

Candidatur oleum hunc in modum: Su-
mito album colore, nec anniculo vetustius,
& in fistile nouum lati oris infundito cen-
tum heminarum mensura. Mox in sole ex-
positum quotidie circa meridiem concha
refundito, ex alto deturbans, ut frequenti
volutatione ac verberatu agitatum altere-
tur & spumescat. Octaua deinde die foenum
græcum purgatum drachmarum quinqua-
C. iij.

ginta pondere, aquaque calida maceratum,
 atque adeo remollitum, aqua interim neutri-
 quam expressa, in supradictum oleum
 coniicito: tadem quoque pineam præpin-
 guem & in tenues assulas concisam pari
 pondere insuper addito: atque ita dies octo
 alios elabi finito. His transactis, concha o-
 leum denuo confundito. Postremo, si finem
 assecutum fuerit, in vas nouum prius vetere
 vino elutum, substratis anteä fertulae Cam-
 panæ corollis drachmas undecim penden-
 tibus cum iridis pari pondere, decapulato
 atque recondito. Sin autem candorem non
 dum contraxerit, oleum rursus insoladum,
 & opus ipsum repetendum, dum candidum
 illud evaserit.

De Sicyonto oleo. CAP. XXXII.

Sed & ex predicto Sicyonium hoc modo
 parare licet. In lebetem oris ampli stanno
 inductum recentis olei omphacini candi-
 que cogium unum, aquæ vero dimidium
 infundito: tum igne leui coquito leniter a-
 gitando. At cum primum bis effuberit, i-
 gnem subtrahito: & vbi refixerit, oleum
 decapulato. Tandem alia adiecta aqua simul
 iterum feruefacto: ac reliquis, veluti præ-
 monstratum est, peractis reponito. Maximè
 vero conficitur oleum huiusmodi in Sicyo-
 nia: atque inde Sicyonij nomen accepit.

Vim

Vim habet leviter calfactoriam, in febris
ac neuorum affectibus accommodatum.
Vtuntur & eo mulieres, ad inducendum cu-
ti nitorem.

Strigmenta à balneis. CAP. XXXIII.

STIGMENTA quæ in balneis destrin-
guntur, calfaciendi, molliendi, disca-
tiendique vim habent: ad rimas sedis & con-
dylomata pervnctione prosumt.

Strigmenta palestrica. CAP. XXXV.

Quæ verò in palæstra puluerem sibi asci-
uere, similia folidibus, articulorum colle-
ctiones ac nodos imposita-iuant. Quin &
calentia ischiadicis fotus aut malagmatis
instar vtilitet admouentur.

Strigmenta gymaniorum. CAP. XXXVI.

Sordes è gymaniorum parietibus, simu-
lachrisque derasæ, excalfactoriam vim ha-
bent, discutiuntque tubercula quæ ægrè ad
coctionem maturitatémve perducuntur:
abrasis seu desquamatis & senum ylceribus
aptè conueniunt.

De Eleomelite. CAP. XXXVII.

IN Palmyreno Syriae tractu quod Elæo-
meli vocant ex quadam caudice manat,
oleum crassius melle, sapore dulci. Id cya-
this dñobus bibitum cum una aquæ hemi-
na, crudum biliosumque humorem alio
detrahit. Sed qui assumpsere temescunt,
C. iiiij.

viribusque deficiuntur: attamen eo minimē
terri oportet. Quin excitandi sunt, neque
permittendum ut somno grauiore conso-
piantur. Paratur & ē germinū oleaginorū
pingui oleum: in cuius genere optimum ve-
tus, crassum, pingue, neque turbidum. Id
verò calefacit, priuatimque superillitum fa-
cit ad ea quæ pupillis caliginem offundunt:
quin & ad lepras neruorumque dolores il-
litum confert.

De Cicino oleo.

CAP. XXXVIII.

CICINUM oleum fit hoc modo: Sumito
maturorum ricinorum quantum vide-
bitur, & instratos vuarum in morem, quæ
super eratibus dispositæ insolantur, ad so-
lem exiccato, dum ambiens cortex disruptus
excidat: tuncque collectam eorum car-
nem in pilam coniicito, ac diligenter tu-
sam in lebetem stano inductum qui aquam
habeat transferto, succensōque igni ferue-
facito. Cum verò insitum humorem pror-
sus deposuerint, sublato ab igni lebete in-
natans oleum conchula tollito, atque repon-
ito. At Ægyptij quoniam copiosum ipsum
expetunt, aliter conficiunt. Nam repurga-
tos ricinos molæ mandant accuratèque mo-
lunt: deinde quod molitum est in sportulas
conieclum torculo exprimunt. Tum porrò
tem-

tempestiui sunt ricini, cùm vestiētibus folliculis exuuntur. Facit verò Cicinum oleum ad vlcera capitis manantia, pforas & sedis inflammations, nec non ad vteri obstrunctiones atque euersiones: itēmque ad cicatrices fœdas, auriūmque dolores. Quin & emplastris admistum, ea reddit efficaciora. Potum denique aquas per aluum dicit, lumen bricōsque pellit.

De Amygdalino oleo. CAP. XXXIX.

Amygdalinum oleum, quod aliqui Metopium vocant, hoc modo paratur: Amygdalarum amararum repurgatarum & arefactarum chœnices quatuor in pila ligneo pistillo leuiter in offam contundito, affusisque aquæ feruentis heminis duabus finito semihoræ spatio humorem imbibere, tuncque postea maiore vi terito, ac deinde tabellis comprimens exprimoto, quōdque digitis hæserit concha excipito. Tandem magmati iterum aspersa aquæ hemina quā combibere sueris, idem facito. Singulas porrò heminas reddūt quaterni chœnices. Est autem efficax contra vuluarum dolores & strangulatus, ac eorundem locorum tum-conuersiones, tum etiam inflammations: itēmque ad capitis dolores, autiūmque ægritudines, sonos incertos atque tinnitus. Iuuat & vitiis renum laborantes,

ægrè meientes atque calculosos. Suspiriosis itidem lienosisque prodest. Quin & maculas tollit è facie, à sole vftis medetur, & cutem erugat, admixtum melli, lilij radici, ac cyprino rosaceo cerato. Hebetem etiam oculorum aciem emendat: denique vlcera quoque manantia & furfures cum vino expurgat.

De Balanino oleo. CAP. XL.

Simili modo fit & oleum balainum. Vim autem habet repurgandi maculas, lentigines, varos & cicatricum nigratas. Purgat idem aluum, sed stomacho aduersatur. Contra dolores aurium, sonos atque tinnitus auxilio est, cum anserino adipe infusum.

De oleis Sesamino & Caryino.

CAP. XLI.

Eodem quoque, quo antedicta, modo Sesaminum oleum ex sesama præparatur: itemque Caryinum, quod è iuglandibus nucibus conficitur. Eisdem verò cum balanino vires obtinent.

De Hyoscyamino oleo. CAP. XLII.

Hyoscyaminum autem sic præparatur: Semen ipsum album, siccum, recens accipito, & contusum aqua calida subigit, veluti in amygdalino dictum est. Dum verò inflabis, arescentes eius quæ sub manu sunt hoc

[hoc est, superiores] partes toti massæ permisceto. Id ipsum tandem facito, dum nigrescat graueolensque reddatur: mox per linteolum percolatum & expressum reponito.

Ad aurium dolores est efficax: pessisque amissetur, emolliendo vtile.

De Gnidico oleo. CAP. XLIII.

Similiter etiam paratur quod ex Gnidio gano fit oleum, decorticato semine atque contuso. Potum ad aluum soluendi vim habet.

De Cnicino oleo. CAP. XLIIIIT.

Eodem quoque modo Cnicinum oleum conficitur. Vis autem eadem quæ Gnidico, sed remissior.

De Raphanino oleo. CAP. XLV.

Raphaninum ex ipso fit raphani semine, quemadmodum & reliqua. Iis qui ex mala valetudine phthiriases contraxere conuenit, scabritiasque cutis in facie emendat. Eo vtuntur Ægyptij, vna cum obsoniis ipsum coquentes.

De Melanthino oleo. CAP. XLVI.

Melanthinum easdem cum raphanino vires, consimilēmque præparationem, sortitur.

De Sinapino oleo. CAP. XLVII.

Sinapinum fit ad leuorem trito Sinapis semine & aqua calida macerato, adiecto

postea oleo ac simul expresso. Facit ad dolores diuturnos, dum ipsa vitia exalte extrahit.

De Myrtino oleo.

C A P . X L V I I I .

Myrtei olei præparandi ratio hæc est: Myrti nigræ seu sylvestris seu satiuæ tenerima quæque folia tundito atque exprimito, succo deinde omphacini olei parè mensuram admisceto, & ad prunas calfacito, donec simul cocta fuerint, tollens id quod supernatat. Euerit vero minus operosa confectione, si foliorum mollissima contusa in aqua & oleo decoquas, & quod innatæ deradas: peculiari quoque modo, si exposita Soli folia in oleo maceres. Nec defunt qui oleum prius inspissent malicieorio, cupressio, cypero ac iūco odorato. Efficacius est quod gustu subamarum deprehenditur, oleolum, viride & translucidum cernitur, ac myrtum redolet. Vis porrò ei astringendi & indurandi: quare efficaciter cicatricem obducen tibus medicamentis immiscetur. Facit quoque ad ambustiones, vlcera capitis manantia, furfures, papularum eruptiones, attrita, rhagadas, condylomata & laxatos articulos. Sudores compescit, ac denique ad omnia valet, quæ astrictionem densationemve desiderant.

De

De Laurino oleo. CAP. X.LIX.

Laurinum è drupis seu maturitate decidunt lauri baccis in aqua decoctis conficitur. Tum enim ex ambiente cortice pinguitudinem quandam exudant, quæ manibus prius expresso è tritis baccis succo conchis excipitur. Nonnulli verò ubi omphacatum oleum cypero, iuncu odorato & calamo prius inspissauerunt, tenera deinde lauri folia in id coniecta simul decoquunt. Sunt qui lauri baccas addant, dum iustus odor accesserit: alijs styracem & myrrham ammiscent. Porro ad eiusmodi olei confectionem optima est laurus montana & latifolia. Laurinum verò oleum excellit, quod recentis est, colore viride, amarissimum & acre. Vis ei excalfaciendi, emolliendi, spiracula venarum aperiendi, & lassitudines discutendi. Quin & malis neruorum omnibus, doloribus aurium ac distillationibus confert: renum verò vitio ex frigore contracto laborantibus illitus est præstantissimus, & maximè si quid aliud utilis. At potum idem, nauseosum est.

De Lentiscino & Terebinthino.

C A P . L.

Lentiscinum verò similiter atque laurinum ex maturo fructu confectum ac prius inspissatum, scabiem iumentorum canum-

que sanat. Pessis, ac opis & ad lepras tollendas accommodatis medicamentis apte & utiliter immiscetur: ac sudores etiam cohibet. Eodem quoque modo paratur Terebinthinum, quod exiecat & astringit.

De Mastichino. CAP. LI.

Mastichinum è trita mastiche paratur. Contra omnia vulvæ mala efficax est, leniter calfaciens, astringens simul & emolliens. Est & utile ad prominentes circa stomachum scirrhos, ut & ad cœliacorum dysenteriarumque cruciatus. Vitia quæ in facie sunt emenda, colorēmque meliorem præstat. Optimum verò in Chio insula componitur.

De Vnguentorum compositione.

CAP. LII.

V A N D O Q V I D E M vnguenta nonnullis affectibus accommodantur, partim medicamentis admixta, partim instillata seu perfusa, partim etiam naribus obiecta, consequens esse ducimus, ut horum quoque stationem persequamur. Eorum porrò periculum facientes obseruare oportet, an illud olfactui repräsentent, ex quo temperamentum ipsorum constat. Optimum siquidem est huiuscmodi iudicium. Attamen id in nonnullis locum non habet, propter vehementiorum quæ miscentur præualens domi-

dominium: velut in amaracino, crocino & telino, nec non & aliis quibusdam: quę quidem ex crebra circa ipsa exercitatione probare conueniet.

De Rosaces preparatione. C A P . L I I I .

Rosaceum oleum fit hoc medo: lunci odorati contusi & aqua subacti libras quinque & bessem in olei libris xx. & quincunce subinde mouendo coquito: deinde vbi percolaueris, in olei libris illis xx. & quincunce roscarum numero mille non madefactarum foliola coniicito: vntisque melle odorato manibus sensim aliquatulum premens identidem moueto: deinde vbi nocte vnam fueris, exprimoto. Quum vero id quod feculentum est subsederit, mutato recipiente vase in craterem melle oblitum recondito. Porro expressis rosis in labellum coniectis olei inspissati libras viij. & quadrante affundito, iterumque exprimoto: eritque hoc ubi secundarium oleum. Quod si volueris ad tertiam usque quartamve macerationem progredi, toties oleum rosis affundito & exprimoto. Fit enim & primarium & secundarium & tertiarium & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, crateras melle prius oblinito. Si secundam iniectionem instituere libet, in primo expressum oleum recetum ac minimè madidaru rosarū par-

numerum immittito , & manibus melle prius imbutis agitans exprimoto : ac secundò, tertio aut quartò simili modo exprimes facito, totiesque recentes rosas detractis vngibus adiicito. Sic enim oleum multò potentius euadet. Porro ad septimam infusionem oleum iniectionem rofarum admittit, præterea verò minimè. Ceterū melle prelūm illinatur : oleum verò à suceo diligenter secerni oportet. Nam si huius vel tantillum relinquatur, vnguentum vitiabit. Sunt qui rosas ipsas solas vnguibus detractis insolatas selibræ pondere immergant in olei sextarium vnum : ac per dies octo permuntantes, & ad dies quadraginta insolantes sic ut tertio rofarum maceratio fiat, ita reeundunt. Nonnulli additis calamo & aspalatho oleum prius inspissant: alij anchesam, pulchri coloris conciliandi gratia, & salem quod minus corrumpatur, adiiciunt. Vim astringendi & refrigerandi obtinet, irrigationibus & cataplasmatum mixtionibus accommodatam. Aluum quoque potum soluit, ardoremque stomachi restinguat. Causa item ulcera nutrit ac replet: maligna verò demulcit. Ad manantia capitis ulcera ac feruidas eruptiones illinitur. Caput dolens eo perfunditur. Ad dentium doores inter initia colluitur. Illitum quoque ad palpebras

bras induratae efficax est: denique ad infer-
tinorum ac vulvæ rofionem prioritio-
nemve utiliter infunditur.

De Elasmis confectione. CAP. LXXXI.

Tusam disceptamque elaten [hoc est,
florentium adhuc palmarum fructus corti-
cem seu inuoluerum] in labrum coniicito,
& omphacinum oleum affundito: in quo
tridui spatio eam macerari finito. Mox fi-
scella excipito & exprimito. Sint verò utra-
que paria pondere. Tandem ubi vase mun-
do reposueris, vtitor. Vim habet rosaceo
proportione respondentem: sed aluum mi-
nimè mollit.

De Melini compositione. CAP. LV.

Oleum Melinum hunc in modum præ-
paratur. Vbi olei sextarios sex & aquæ sex-
tarios decem simul commiscueris, spathæ
seu elatae contusæ vnc. iij. iunci odorati
vnc. j. adiicito: ac posteaquam diem vnum
macerari srueris, coquito. Mox excolatum
oleum in vas oris lati coniicito, ac imposita
matta arundinacea aut storea rariore, ma-
la cotonea desuper infernitio, eaque obue-
lata vestimentis ad dies satis multos finito,
dum oleum malorum vires ad sece ~~ad~~ exerit.
Alij mala operimentis oboluunt ad dies
decem, vt coëreatur, minimèque exhalat
odoris suauitas: ac postea duorum dierum

D. j.

50 D I O S C O R I D I S

totidemque noctium spatio in oleo mace-
rant, tandemque oleum expressum recon-
dunt. Vim porrò astringente & refrigerato-
riam obtinet: facitque ad scabiosa ulcera,
furfures, perniones & herpetas. Ad vuluæ
exulcerationes commode instillatur: quin
& concitatam vrinam infusum sistit, sudore
rèisque cohibet. Bibitur & contra canthari-
das, buprestes & pinorum crucas. Probatur
verò in hoc genere maximè, quod cydonia
mala redolet.

De Oenanthoni confectione. CAP. LVI.

Oenanthen ex sua [sylvestri] odoratam
posteaquam macescere sueris, in oleum
omphacatum coniicito, & vndiquaque ver-
sando agitato: porrò cùm ad biduum sive-
ris, exprimito atque reponito. Vim habet a-
strictoriam, rosaceo proportione respoden-
tem, præterquam quod aluum neque soluit
neque mollit. Probatissimum verò etiam
est, quod oenanthen odore quam maximè
refert.

De Telini componendi ratione.

CAP. LVII.

Fœnigraci libras v. olei libras ix. calami
libram unam, cyperi libras ij. macera in o-
leo ad dies septem, ita ut ter quotidie agites:
dein exprimito atque reponito. Sunt qui
pro calamo quidem cardamomum, pro cy-
pero

però verò xylobalsamum simul macerant: alij oleum iis ipsis priùs inspissant, ac deinde fœnumgræcum in ipso macerant, tandemque extimunt. Porrò vim habet apotemata molliendi atque maturandi: maximè autem omnibus circa uterum duritiis accommodatum est: ægrè parientibus commode instillatur, vbi excretis antè humoribus loci muliebres siccitatem contraxerint. Quin & ad sedis inflammations, necnon ad tenebras vtiliter infunditur: furfurēsq; & vlcera capitis manantia detergit. Facit & ad ambusta & perniones addita cera. Maculas quoque à Solis ardore contractas extirrit, atque medicamentis ad faciei nitorem inducendum admiscetur. Cæterū eligito recens, quodque fœnigræci odorem non admodum referat, manusque abstergat, ac dulcedinis amarori permixta saporem redoleat. Tale siquidem præstantissimum iudicatur.

De Sampsuchini componendi ratione.

CAP. LVIII.

Serpilli, cassiaz, abrotoni, florum sisymbrij, myrti foliorum, sampsuchi, singulorum sumito quantum ad ipsorum vniuersitatemque vires animum attendens fat esse conceris, unaque omnia tundito: & olei

D. ij.

52 D I O S C O R I D I S

omphacini quantum fuerit satis affundito, dummodò ne euincatur eorum, vis quæ in ipso macerantur, ac post quatriduum exprimito. Rursum verò illorum eorundem recentium par pondus æquali tempore in eodem oleo macerato & excolato: sic enim effeacius reddetur. Verùm sampsuchum eligito colore ex nigro viridi, plurimùm odoratū ac mediocriter acre. Vim habet calfactoriam, extenuatēm & acrem. Facit porrò ad vuluæ præclusionem atque distorsionem: menstruaque, secundas & partus extrahit, ac vuluæ strangulatus recreat. Lumborum inguinumque dolores lenit. At cum melle satius est ipso vti: quandoquidem vehementi astrictione locos indurat. Lassitudines etiam illitum discutit, ac denique aptissimè opisthotonicorum aliterque conuulsorum cataplasmatis inseritur.

De Ocimiis preparatione. CAP. LIX.

Olei libras x x. ocimi pondo libras x i. & bessem sumito: huius decerpta folia in oleo ipso diei vnius noctisque spatio macerato, dein exprimito atque reponito. Exemptis porrò è quasillo foliis, rursum olei paramensuram affundito & excolato. Vocatur autem hoc secundarium: tertiam enim macerationem minimè admittit. Exande recentis ocimi æquale pondus iterum macera,

macera, vt in rosaceo dictum est, ita vt af-
fuso prioris macerationis oleo temporis
eodem spatio madere sinas: tumque postea
exprimito atque recondito. Quod si ter
quaterve macerare volueris, recens oicum
semper iniicito. Potest & ex omphacino
confici: sed illo modo melius. Eadem quæ
sampsuchinum præstat: at minus est efficax.

De Abrotonini confectione.

CAP. LX.

Abrotoninum. In olei ad cyprinum con-
ficiendum aromatibus imbuti libras ix. &
quincuncem, abrotoni foliorum libras viij.
immittito, ac posteaquam diem noctemq;
vnam maceraueris, excolato. Quod si per-
ennius ac magis durabile conficeret volue-
ris, abiectis prioribus foliis, alia apponito,
& macerata exprimito. Vim porro habet
calfactoriam, ad vulvae præclusiones & du-
ritias efficacem: menstrua secundasque
pellit.

De Anethini componendi ratione.

CAP. LXI.

Anethi florum libras xj. & bessem in olei
libris octo & dodrante diem vnam immer-
gito, ac deinde manibus exprimito, atque
reponito. Sin macerationem iterare volue-
ris, recentem anethi florem similiter made-
facito. Locos muliebres emolliendi rela-

D. iij.

xandique vi pollet , & ad rigores certo circuitu redeentes conuenit, quippe quod excalfaciat : laffitudines discutit , & articulorum doloribus auxiliatur.

De Sufini compositione.

C A P . L X I I .

Sufinum , quod litinum seu liliaceum nonnulli appellant, ita temperatur : Olei libras ix. & quincuncem , calami libras v. & quadrantem, myrrae quincuncem posteaquam vino odorato subegeris , coquito. Deinde colo traiectum oleum vna cum cardamomi tusi & aqua pluua macerati libris iii. & semisse refundito : ac vbi macerari sueris, exprimoto. Tum olei huius inspissati tres libras cum semisse sumito, liliaque numero mille. Horum decerpta folia in labello lato, non tamen profundo, ponito : affusisque oleo perunctis melle manibus versato. Tandem vbi diem noctemque vnam conquiescere sueris, mane in fiscellâ translatum excolato : quod verò supernabit oleum illico ab aqua, quæ simul cum eo expressa fuerit, secernito. Neque enim ut rofaceum mistam sibi patitur aquam: concalfactum siquidem referuet atque computrescit. In alia porrò vasa melle oblita læpius transfundito, salem tenuem prius inspergens, & collectam immundiciem diligenter auferens. Expressum autem magma postquam

quam ex quasillo in labrum transtuleris, a
romatibus imbuti olei par priori pondus
rursum affundito, simûlque cardamomi tufi
drachmas x. coniicito. Hæc vbi probè ma-
nibus agitaueris, interiecta breui mora ex-
primito, & quod deflueret repurgato. Tertiò
denum affuso oleo, idem rursum facito, &
cardamomum ac etiamnum salem insuper
adiiciens, & manibus melle imbutis pre-
mens. Erit porrò primò expressum oleum
optimum: ab hoc secundum, quod sequit-
tur: tertium locum sibi vendicat, quod po-
stremum est. Tùm verò denuo lilia milie
decerptis foliis sumito atque disponito: &
affuso quod primò expressum est oleo, ean-
dem quam in primo viam & rationem ini-
to, idémque facito, cardamomum adhuc
admiscent, ac deinde exprimens. Eadem
quoque in secundo ac tertio, veluti dictum
est, præstato, cardamomum pariter adi-
ciens: deinde excolato, ac reliqua deni-
que similiter conficito. Quò porrò fre-
quentius lilia recentia maceraueris, eò po-
tentius efficaciusve vnguentum habebis.
Tandem cùm fatis esse tibi visum fuerit,
ac cuique præparationi myrræ quam opti-
mæ drachmas lxxij. croci drachmas x, cin-
namomi drachmas lxxv. misceto. Alij croci
& cinnamomi æquale pondus immisceret.

D. iiiij.

Hæc tusa cretaque in labrum cum aqua
 coniicito, primoque expressum vnguentum
 affundito: ac non ita multò pōst in vascula
 excipito sicca, prius illita gummi aut myrra,
 & croco ac melle aqua dilutis. Eadem
 in secunda, itēmque tertia expressione faci-
 to. Nonnulli verō simplex ex balanino aliō-
 ve oleo ac liliis cōficiunt. Excellere porrō
 videtur quod in Phœnice & Ægypto para-
 tur, ac cumprimis laudatur quod lilia redi-
 let. Vim habet excalysiendi, molliendi,
 aperiendique vulvæ præclusiones: eiusdem
 inflammationibus accommodatum est, ac
 in vniuersum ad muliebria mala est utilissi-
 mum. Conuenit & ad ulcera in capite ma-
 nantia, varos, furfures ac feruidas eruptio-
 nes. Vibices etiam quamprimum emendat,
 & reliqua cuti concolores efficit: denique
 egregiè rarefacit. Potum quoque bilem per
 aluum extrahit, vrināmque ciet: at stoma-
 cho noxiū est, nauſeāmque parit.

De Narcissini mistura.

C A P . L X I I I .

Narcissinum oleum spissatur hunc in mo-
 dum: Olei eloti libras lxx & quincuncem,
 aspalathi libras vi. cum sextante sumito.
 Hunc tusum & aqua maceratum tertiae olei
 parti misceto & coquito. Dein exempto a-
 spalatho, calami libras v. & bessem adiicito:
 quin

quin & myrrhæ grumum vbi contuderis atque cibraueris, vino vetere odorato subigit, itidemque misceto atque decoquito. Simulac autem cum his effervuerit oleum, ab igne amoueto, & refrigeratum excolato. Tandem eius portionem in labelum refundito, & flores narcissi quamplurimos immittito, biduique spatio agitato: tumque, ut in Susino dictum est, excolato, ac frequenter decapulato: siquidem hoc quoque corruptioni est obnoxium. Facit autem ad vulvæ vitia: quippe quod ipsius duritas emolliat, præclusionesque aperiat: sed capit is dolores facit.

De Crocini confectione.

CAP. LXIV.

Ad præparandum Crocinum, oleum priori loco spissabis, velut in Susino dictum est, eadem seruata mensuræ ponderisque æquallitate. Sumptis igitur olei ad Susinum conficiendum spissati libris tribus & semisse, croci drachmas octo immittito, ac saepius quotidie versato, opere ad dies quinque continuato. Sexta demum die oleum pure probéque à croco succernito: eidemque croco parem olei modum affundito, & triduo agitato. Deinde vbi refuderis, myrrhæ tusæ & cibratæ drachmas x. l. admisceto, ac in pila exactè moueto, tandemque recondite.

Nonnulli verò oleo ad cyprinum conficien-
dum aromatibus imbuto, etiam ad etioci-
num vtuntur. Est porrò præstantissimum,
quod abundè crocum spirat, estque id usui
medicinae aptum : proximum verò, quod
myrrham redolet. Vim habet excalciendi
somniaque conciliandi : quod fit ut sape-
numerò phreniticis subueniat seu perfu-
sum, seu olfactum, seu denique naribus illi-
tum. Pus quoque mouet & vlcera purgat.
Valet & ad vteri duritias, præclusiones ma-
lignaque vlcera, cum cera, creco, medulla &
oleo duplo. Concoquit enim, emollit, hu-
mectat ac etiamnum lenit. Facit & ad ocu-
lorum glaucomata ex aqua sublitum. Huic
autem proportione respödent butyrinum,
onychinum & styracinum: quæ quidem vn-
guenta nominibus tantum differunt, præ-
parandi verò modo ac viribus sunt per-
quam simillima.

D e C y p r i n i o l e i f i s s a m e n t o a e p r e p a r a t i o n e .

C A P . L X V .

Sumito olei omphacini eloti ceramium
vnum, aquæ pluiae tantundem cum semis-
se: huius partem unam oleo affundito, alte-
ram iniiciendis aromatis admisceto. Dein
assumptis aspalathi libris v. cum semisse,
calami libris vij. & semisse, myrræ libra u-
na, cardamomi libris iij. & dodrante, hele-
nij

nij libris ix. & quincunce, helenium & aspalathum vbi contuderis & aqua maceraueris, oleo incoquito donec conferuescant. Calamum autem contusum simul cum myrra vino vetere odorifero diluta subigit, exemptoque aspalatho calami misturam illam immittito. Vbi verò cum hac effeibuerit oleum, amotum ab igne de aheno excalato, & ad cardamomum contusum aquaq; reliqua subactum affundito, ac spatha perpetuo & sine intermissione donec refrixerit peragitato. Postea percolato oleo, iij xlviij. libras olei, floris cypri libras xlvj. & bessem iniicito: atque vbi macerari sivevis, per fascellam exprimito. Quod si copiosius desideraueris, florum recentium par podus immittito, ac similiter exprimito. Potes etiam iterum tertiove macerare, si volueris: efficacius enim hoc modo redditur. Eligi autem oportet bonum, quodque cum odoris gratia nares feriat. Sunt & qui cinnamomum immisceant. Porro vim habet calfaciendi, molliendi, osculaque vasorum aperiendi: atque adeò vulvæ neruorumque vitiis conuenit: sic & pleuriticis & fracturis, tum per se, tum etiam cerato immistum. Quin & in malagata quæ opisthotonicis, angina laborantibus & inguinum inflamationi conueniunt, itemque in acopa additur.

De Irini spissamento. CAP. LXVI.

Spathæ seu elatae quām minutissimè contusæ libras vj. cum besse in olei libris lxxij. & quincunce , ammixtis aquæ heminis decem, ærco vase coquito, quoad oleum odo rem spathæ contraxerit : hoc postea in craterem melle oblitum excolato. Ex hoc ipso aromatis imbuto oleo primum Itinum temperatur, iride in oleo spissato, velut inferiùs scriptum est, macerata, vel hoc modo : In olei libris lxx. & quincunce xylobalsami contusi, veluti dictum est, libras v. & sextantem excoquito : pellea detracto xylobalsamo, calami contusi libras ix. & dextantem ac myrræ grumum vino vetere odorato perfusum adiicito. Postmodùm assumptis olei spissati & aromatibus imbuti libris xiiij. iridis contusæ par pondus ad duos dies totidémque noctes in eo macerato : tandem que fortiter ac strenuè exprimito. Quod si vis efficacius fieri, æquale pondus secundò ac tertiò similiter maceratum exprimito. Est verò longè optimum, quod nullius alius præterquam solius iridis qualitate odoratum afficit. Tale porrò est, quod in Perga Pamphyliæ & Elide Achaiæ præparatur. Vim habet emollientem & calfactoriam: crustas ulcerum, putredines ac sordes repugnat: vulvæ affectibus confert, nimirum eius inflam-

inflammationibus atque præclusionibus: partus eiicit: hæmorrhoidas recludit: ad aurum sonitus ex aceto, ruta & amaris amygdalis prodest. Diuturnis etiā distillationibus, si nares eo illinantur, itēmque contra ozænas, auxiliatur. Aluum quoque purgar, cyathi mensura potum. Facit & ad ilei cruciatus, vrināmque ciet. Ægrè vomentibus opitulatur, perunctis eo digitis, aliisve quæ ad vomitum ciendum ori induntur. Angina quoque laborantibus illinitur, aut ex aqua multa gargarizatur, vt & contra arteriæ asperitatem. Datur & iis qui cicutam, fungos aut coriandrum hauserint.

De Gleucini compositione.

CAP. LXVII.

Gleucinum simplex præparatur ex oleo omphacino, schœno, calamo, nardo Galli-co, spatha, aspalatho, meliloto, costo, musto, circundatis interim vinaceis vasi quod aromata, vinum oleūmque continet. Triginta porrò diebus, bis singulis, permiscetur: post demum expressum oleum reconditur.

Vim habet calfaciendi, molliendi atque relaxandi: quò fit vt ad rigores & neruorum vulvæque affectus conferat. Omni autem acopo utilius est: quippe quod emolliat.

De Amaracino. CAP. LXVIII.

Fit in Cyzico Amaracinū probatissimum.

Paratur autem ex oleis omphacino & bala-
nino: quæ quidem xylobalsamo, junco odo-
rato & calamo spissata fuerint: suauiora ve-
rò redditæ amaraco, costo, amomo, nardo,
carpobalsamo & myrrha. Miscent & cinnam-
momum, qui sumptuosius ipsum confi-
ciunt. Assumuntur autem mel & vinum,
tum ad vasorum illitionem, tum ad com-
minuta aromata subigenda. Porrò calfacit,
soporem inducit, valorum spiracula reclu-
dit, emollit, fureorem excitat, vrinam cit,
putredinibus ac fistulis conduit, ne non &
aquosis ramicibus, post curationem ope ma-
nus adhibitam. Crustas quoque ac efferata
vlera circumquaque rumpit. Vrinæ diffi-
cultati illita sede succurrit. Quia & huius i-
psijs inflammationibus & ad recludendas
hæmorrhoidas itidem oblitum auxiliatur.
Vtero appositum, menses ciet, vulvæ duri-
tias & cedemata discutit: sauciatis denique
nervis ac musculis confert, rarioribus lanæ
hapsis eo irrigatis & impositis.

De Megalo. CAP. LXIX.

Quondam factitabatur, quod Megalium
appellatur: at nunc planè intercidit. Verun-
tauen ad historiæ complementum, eius
quoque meminisse non abs re fuerit. Huius
igitur mistura cum amaracino eadem est,
nisi quodd resina amplius accedit, qua qui-
dem

dem sola discrepat. Leniter emollit. Resina porrò neque conseruationis, neque voluptatis gratia, sed coloris crassamentique causa vnguentis adiicitur. Misctur autem terbinthina decocta, donec oleum desinat. Eius verò coquendæ ratio in resinae tractatione declarabitur.

De Hedychroo. CAP. LXX.

Sed & quod Hedychroon cognominat, quodque in Co præparatur, eisdem vires cundemque præparandi modum cum Amaracino obtinet: at odoratus existit.

De Metopio. CAP. LXXI.

Præparatur & in Ægypto vnguentum, vernaculo nomine Metopium dictum: scilicet propter galbani permissionem. Li- guum enim è quo galbanum emanat, Metopion Ægyptiis appellatur. Ex oleo omnipacino & amygdalarum amatarum, cardamomo, scheno, calamo, melle, vino, myrra, balsami semine, galbano & resina componitur. Probatur quod grauter olet ac pingue est, quodque cardamomum & myrram potius quam galbanum resipit. Vehementer autem calfacit, adurit, ora vasorum aperit, attrahit, ulceraque expurgat. Ad neruos & musculos præcisos efficax est, itemque ad aquosos ramiccs, septicis emplastris adhibitum. Malaginatis

etiam ac ceratis inseritur. Rigoribus quoq;
ac retrorsum curuato corpore conuulsis
conducit. Cier & sudores, atque vteri vasorum
oscula referat, eiusdemque duritas la-
xat. Atque in vniuersum molliendi vi præ-
ditum est.

De Mendesio. CAP. LXXII.

Quod Mendesium dicitur, ex balañino
conflatur oleo, myrrha, cassia & resina. Non
nulli postquam alia singula certis ponderi-
bus iniecerunt, cinnamomi exiguum insu-
per addunt, sed utilitate nulla. Nec enim
suas vires conferunt, quæ non simul contri-
ta fuerint. Cæterum similem Metopio vim
obtinet, attramen inferiorem.

De Stacte. CAP. LXXIII.

Stacte verò vocatur, pinguitudo recentis
myrrhæ cum aqua pauca contusæ & orga-
no-expressæ. Ea per quam odorata ac pre-
tiosa est: quippe quæ vnguentum per se fa-
ciat, quod stacte nominatur. Probatur quæ
olei nihil admixtum habet, quæque vel mi-
nima quantitate vim maximam fortita est,
nimirum calfactoriam, ac myrrhæ vnguen-
tisque calfacentibus proportione repon-
dentem.

De Cinnamomino. CAP. LXXIIII.

Cinnamominum ex oleo constat balarri-
no, & xylobalsami, calami ac scheenii spissa-
mentis.

mentis: cinnamomi vero, balsami seminum & quadruplicae ad cinnamomum myrrhae odoramentis. Quin & ad ea ipsa subigenda mel adficitur. Probatur minimè acre, molli odore, myrrhae quiddam referens: quippe quod crassum sit & odoratum, ac gustu per quam amaro. Tale enim non à resina, sed myrrha, crassitudinem obrinet: quin neque resina amaritudinem, neque odoris gratiam addit. Vim habet admodum acrem, calificantem & amaram. Proinde ora venarum calfaciendo aperit: humores quoque ac flatus discutit, diffundit & attrahit: sed caput aggrauat. Facit & ad vulvae vitia cum oleo duplo, cera & medulla: sic enim de acrimonia sua multum amittit; emolliendiq; vim asciscit. Nam alioqui comburit, ac præ certis crassis vnguentis vehementissimè indurat. Ad fistulas etiam ac putredines euidenter est efficax: itemque ad aquosos ramicos, carbunculos & gangrenas, cum cardamomo. Quin & ad rigores circuitu redentes, tremores ac virulentarum bestiarum morsus, illinitur: scorpionum vero istibus phalangiorumq; morsibus cum tritis grossis imponitur.

De Nardino Enguento.

CAP. LXXV.

Nardinum vnguentum variè addito ma-

E. J.

labathri folio, aut sine eo, præparatur.

Vt plurimū autem balanino oleo aut omphacino, spissandi quidem gratia iuncus odoratus admissetur: ad odoris verò gratiam conciliandam, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tenuē, minimē acre, nardi aridae aut amomi odo-rem retinens. Vis ei extenuans, actis ac de-tergens: nec non & humores rarefaciendi & excalfaciendi vi pollet. Liquidum verò est, nec habet strigimenti crassitudinem, nisi resinam recipiat. Conficitur quoque vilius ex omphacino oleo, iuncō, calamo, costo atque nardo.

De Malabathrino. CAP. LXXVI.

Malabathrinum seu Foliatum eadem ha-
bet quæ nardinum spissamenta, myrrhæ au-
tem plusculum additur: qua de causa calfa-
cit, crocino aut amaracino viribus respon-
dens.

De Myrrha. CAP. LXXVII.

MYRRHA lacryma est arboris nascen-
tis in Arabia, Ægyptiacæ spinæ simi-
lis: quæ quidem incisa lacryma in substratas
tegetes destillat, pars verò circa caudicem i-
psum concrevit. Ac myrrha quidem quæ-
dam pediasimos, quasi campestris, appella-
tur, pinguis: qua expressa, ita te excipitur.
Alia verò Gabirea, læto ac pingui solo pro-
ueniens,

ueniens, quæ multam quoque stactem su-
dat. Primas verò tenet quæ Troglodytica
cognominatur à loco in quo gignitur; sub-
uiridis ea quidem, mordax atque pellucida.
Colligitur etiamnum tenuis quædam, quæ
à Troglodytica secunda est, bdellij modo
lentescens, odore quodammodo viroso, lo-
cis nascens apricis. Alia Caucalis dicitur,
e-
xoleta, nigra & retorrida. Omnia deterri-
ma quæ Erga sima nominatur: quippe quæ
sit squalore obsita, acris ac minimè pinguis,
& aspectu viribusque gummi referat. Im-
probatur etiam quæ Aminea nominatur.
Ex iis porrò expressiones fiunt: è pinguibus
quidem, odoratae ac pingues: è siccis verò,
haudquam pingues, nec odoratae, inua-
lidæ: propterea quod oleum dum confor-
marentur ascuerint. Adulteratur permisto
gummi aqua macerato in qua myrrha ma-
duerit. Eligito recentem, friabilem, le-
uem, vndiquaque concolorem, quæque
contracta intercurrentes lineas intrinsecus
habeat candidas, vnguium speciem prese fe-
rentes ac lœves: quæque insuper minutis sit
glebis, amara, odorata & acris. Ponderosa
autem & quæ picci coloris est, inutilis cen-
setur. Vim habet calfaciendi, fluxiones si-
stendi, soporem inducendi, glutinandi, sic-
candi & astringendi. Emollit etiam præclu-

E. ij.

sam vuluam & aperit. Menses & partus cele-
riter extrahit , cum absinthij vel lupino-
rum diluto aut rutæ succo admota. Deglu-
titur verò catapotij instar ad molem fabæ,
contra diuturnam tussim, orthopnoeam, la-
teris ac thoracis dolorem , alii profluuium
atque dysenteriam. Rigores quoque maxi-
mèque quartanarios, discutit, horis ante ac-
cessionem duabus cum pipere & aqua, fabæ
magnitudine, pota. Subdita lingua liquata-
que, arterię alperitatem ac vocis raucitatem
emendat. Quin & lumbricos enecat, & ad
oris graueolentiam commanducatur. Ad-
uersus alarum tædia cum alumine liquido
illinitur: cum vino verò & oleo colluta, den-
tes ac gingiuas stabilit. Inspersa quoque, ca-
pitis vulnera glutinat. Fractis auribus nuda-
tisque ossibus cum cochleæ carne peruncta
medetur. Itémque putulentis auribus , nec
non & inflammatis, cum meconio, castorio
& glaucio. Ad varos autem , cum cassia &
melle illinitur. Impetigines ex aceto deter-
git: defluentes capillos cum ladano, vino &
myrtino oleo firmat. Diuturnas etiam de-
fluxiones compescit , si narium pinnæ illi-
natur. Oculorum ulcera complet, exterit
que albugines & ea quæ pupillis tenebras
offundunt: quin & scabritias seu aspitudi-
nes expolit. Fit & ex ea, quemadmodum è
thure,

thure, fuligo, veluti postea ostendemus, ad eadem efficax.

De Bœotica myrrha. CAP. LXXXVIII.

Bœotica verò myrrha ex arbore quadam in Bœotia nascente stillat, incisa radice. Eligito quæ myrrham odoris suavitate repræsentet. Calfaciendi, moliendi, diffundendi que vi pollet. Utileiter quoque suffimentis inseritur.

De Styrae. CAP. LXXXIX.

STYRAX lacryma est arboris cuiusdam cotoneæ malo similis. Præfertur flauus ac pinguis, resinofus, albanticibus grumis, quam diutissimè in sua odoris gratia permanens, quicque dum mollitur subigiturve, melleam quandam humiditatem ex se remittit. Talis est Gabalites, itemque Pissidiæcus atque Cilicius. Deterior niger, friabilis ac furfurosus. Iauenitur & lacryma gummi similis, translucida, myrræ æmula: verùm hæc per pauca nascitur. Adulteratur porro arboris ipsius scobe, quæ vermiculorum erosione facta fuerit, admisto melle ac iridis crassamento & quibusdam aliis. Nonnulli quoque ceram aut sebum aromatis imbutum ad Solem acerimum vñâ cum styrace subigunt, & per colum latis foraminibus peruum in aquam frigidam quasi vermiculas effingentes exprimunt & venundant.

E. iii.

Styraceum hunc ideo Scolecitem, quasi vermiculatum, coguominant: atque imperiti tanquam sincerum admittunt, non attentes ad insignem odoris vehementiam. Est enim admodum acris, qui fraudis expers est. Vim habet calfactoriam, emollientem & concoctoriam. Medetur tussi, distillationibus, grauedinibus, raucitatibus & vocis interceptioni: vulvæ quoque præclusæ duritiâque laboranti conuenit. Cit menses potu apposituque, & aluum leuiter mollit, si exiguum cum resina terebinthina deglutiatur. Utiliter etiam malgmatis discutientibus & acopis admiscetur. Vritur autem, asfatur torreturve: atque ex eo, quem admodum & è thure, fuligo colligitur: quæ quidem ad eadem ad quæ thuris fuligo, accommodatur. Styracinum verò vaguentum quod ex eo in Syria concinnatur, calfacit ac potenter emollit: verùm capitis dolorem grauitatémque ac soporem conciliat.

De Bdellio. CAP. LXXX.

BDELLIVM nonnulli madelcum, alij bolchum appellant. Lacryma est arboris Saracenicæ. Probatur gustu amarum, translucidum, taurino glutini simile, pingue intima parte, & facile mollescens, lignorum ac sordium expers, in suffitione vnguis odorati in modum odoratum. Est &

alterum sordidum ac nigrum, grandioribus
glebis, in offas conuolutum, quod quidem
ex India aduehitur. Defertur etiam à Petra
oppido siccum, resinosum, subliuidum, sed
facultate secundum. Adulteratur admixto
gummi: verùm ita vitiatum non perinde
gustui amaritudinem repræsentat, neque
vsqueadè suffitionibus odoratum est. Vim
porrò obtinet calfaciendi, molliendi, discu-
tiendi duritias, turgescientia guttura, & a-
quolas hernias, ieuni saliuæ dilutum. Tum
appositu, tum etiam suffitu vuluæ spiracula
laxat, & partus humiditatémque omnem
extrahit. Calculos potu cōminuit, & vri-
nas dicit. Tussientibus, & iis qui à virulen-
tis bestiis demorsi fuerint, vtiliter exhibe-
tur. Valet quoque ad rupta, conuulsa, lateris
dolorem & vagos ac discurrentes flatus. In-
seritur & malagmati que ad duritias & no-
dos neruorum conueniunt. Contusum verò
subigitur, affuso vino aut aqua calida.

De Thure. C A P . LXXXI.

THVS in ea quidem Arabia gignitur,
quæ Thurifera cognominatur. At pri-
mas tenet masculum stagionas appellatum,
naturæ sponte rotundum. Tale autem mi-
nimè sectum est, candidumque visitur, &
cùm frangitur, intrinsecus pingue, cùmque
adoletur, statim ardet. Indicum verò, sub-

E. iiiij.

fuluum est & liuido colore: sed rotundum etiam arte & industria factitatur. Nam in quadrangulares formas dissectum fictilibus tandem versant atque voluant, donec formam rotundam contraxerit. Verum huiusmodi Thus tempore flauescit, atomumque aut syagrium appellatur. Secundum locum tenet orobium, quodque in Amelo nascitur. Id nonnulli copiscum nominant, & minus ac fuluius existit. Est & genus quadram, cui amomita cognomen, quodque cetera candidum quidem est, at dum mollitur subigitur, mastiches more digitis cedit. Adulteratur porro Thus omne, pinea resina & gummi artificiosè tractatum. Sed maleficium facilè deprehenditur. Siquidem incensum gummi flammam non concipit: resina in fumum vanescit: thus vero conflagrat. Eiusmodi præterea fraudem & odor ipse prodit. Calfaciendi astringendique vi pollet, nec non & ea exterendi quæ pupillis caliginem offundunt. Causa vlcera implet & ad cicatricem perducit. Cruenta vulnera glutinat: sanguinis eruptionem omnem cohibet, ac eam etiam ipsam quæ fit è meningibus. Cum lacte tritum & linamento exceptum, sedis ac reliquarum partium maligna vlcera mitigat. Myrmecia inter initia impeditinésque ex aceto & pice illitum tollit.

Quin

Quin & igni ambusta vlcera pernionésque
cum adipe suillo aut anserino sanat. Vlcera
verò capit is manantia cum nitro affictum
percurat. Paronychiis cum melle, & contu-
sis auribus cum pice, medetur. Ad reliquos
autem aurium dolores cum vino dulci vti-
liter infunditur. Perunctum quoque cum
Cimolia & rosaceo, mammis confert à par-
tu inflammatis. Sic & arteriæ internorūmq;
viscerum medicamentis vtiliter ammisce-
tur, & sanguinem expuentes potu iuuat.
Verùm in secunda valetudine haustum, fu-
rorem inducit, & largius cum vino potum,
etiam interficit. Cæterū Thus in fītili
mundo positum crematur grano succēsum
de lucerna accenso, donec exuratur: post
perfētam autem vſtionem, operculo quo-
dam integere oportet, vsquedum restinguat-
tur sic enim in cineres minimè redigitur.
Nonnulli porrò ollulæ vas æneum cauum
& in medio perforatum superimponunt ad
fuliginem excipiendam, veluti mox, cùm de
thuri fuligine fieri mentio, demonstrabi-
mus. Alij in ollam crudam luto oblitam im-
mittunt, vrūntq; in fornace. Torretur quo-
que candardibus carbonibus in fītili no-
uo, dum non amplius bullet, aut pinguitu-
dinem vaporēm vllum emittat. Friatus
verò facile quod perustum est.

De Thuris cortice. CÁP. LXXXIII.

Cortex thuris præstat crassus, pinguis, odoratus, recens, lœuis ac minimè scaber aut membranaceus. Adulteratur autem admixto strobilino aut pineo cortice. Sed & horum index est ignis. Siquidem reliqui cortices incensi, nequaquam conflagrant, sed citra odoris gratiam in fumum euanescunt: thuris vero cortex ardet, & cum odoris fragrantia sufficitur. Cæterū & hic ipse thuris modo vritur. Vis autem ei eadem quæ thuri, verū efficacior & magis astrictoria. Quare potus, sanguinem expuentibus accommodatior est: itēmque alui uterive fluxione laborantibus, noduli vice subditus. Est & ad oculorum cicatrices, cavitatēsque ac sordes, efficax. Torrefactus autem, scabris etiam lippitudinibus auxiliatur.

De Manna thuris. CÁP. LXXXIII.

Manna thuris probatur candida, pura & granosa. Vim habet eandem quam thus, sed aliquantò remissiorem. Sunt qui admixtis resina pini cribrata & polline, aut etiam thuris contusi cortice, ipsam adulterent. Sed hæc quoque maleficia ignis arguit. Neque enim incensa æquè ac pari vigore aëris modo putrum vaporem, sed fuliginosum & impurum emittet. Quin & odori grato permixta grauolentia comperietur.

De

De Thuriis fuligine.

CAP. LXXXIIII.

Thuris verò fuliginem sic facito: Thuris grana forcipicula singulatim apprehensa de lucerna accendito, & in nouam fictilem ollam concauam imponito. Deinde æreo vase introrsum cauo ac in medio perforato diligentèque deterso obtegito. Tùm ex altera eius parte, aut etiam vtrinque, lapillos quaternum digitorum altitudine subiicit, quò facilius introspici queat, vtrum illa vrantur: & locus ut sit, per quem grana alia supponas, priusquam granum primum peditus restinctum fuerit. Hoc verò facies, donec sat fuliginis collegisse videare. Assiduè tamen externas æramenti partes aqua frigida ex spongia vndique imbuito. Sic enim ipso non magnopere calente, fuligo omnis firmius adhærescit: quæ alioqui sua leuitate delapsa thuris cineri permiscetur. Derasa itaque prima fuligine, idem opus repetito, quoties visum fuerit: ac cinerem quoque è cremato thure seorsim excipito. Cæterum illa oculorum inflammations leniendi vi pollet, fluxiones cohibet, vlcera expurgat, caua explet, & carcinomata compescit.

De Fuliginis confectione.

CAP. LXXXV.

AD eundem modum è myrrha , resina & styrace, fuligo conficitur , quam ad eadem accommodant. Ex reliquis quoque lacrymis fuligineum similiter excipo.

De Pinu. CAP. LXXXVI.

PINUS vulgò nota arbor est. Eiusdem verò generis est , quæ picea dicitur : specie siquidem dūtaxat hæc ab illa differt. Vtriusque cortex astrictorius est : ad intertrigines tritus & inspersus confert , itēmque ad superficiaria vlcera & ambusta , cum argenti spuma & manna. Cerato myrteo exceptus , vlcera tenella cute præditorum ad cicatricem perducit : eadem illa serpentia cum atramento sutorio tritus cohibet. Suffit partus & secundas ciicit : potu verò , aluum fistit & vrinas mouet. Quin & ipsarum folia trita & imposita inflammations leniunt , & vulnera ab inflammatione vindicant. Ad lauorem autem trita & in aceto decocta , dentium dolores demulcent , si calida colluantur. Prosunt & hepaticis folia drachmę vnius pondere ex aqua mulſave pota. Eadem præstant strobili cortex foliaque epota. Quinetiam tæda ex ipsis intenues assulas concisa & in aceto cocta , dentium dolores mitigat , si qua parte dens dolet , decoctum id ore

ore contineatur. Ex ipsis etiam spatha fit, ad acoporum & pectorum præparationes idonea. Quin & ex iis, dum creinantur, fuligo excipitur, ad libratij atramenti confectionem utilis: itemque ad medicamenta honestandis palpebris dicata. Erosis quoque oculorum angulis, glabris callosisque genis, & lacrymantibus oculis, opitulatur.

De Pityidsbus. C A P. LXXXVII.

Pityidum nomine picearum & pinorum fructus appellantur, qui in conis reperiuntur. Vim habent astrictoriam & aliquatenus excalfacentem. Tussi pectorisque vitiis tum per se, tum etiam cum melle sumptæ, auxiliantur.

De Strobili. C A P. LXXXVIII.

Strobili si repurgati edantur, aut cum pasto & cucumeris femine bibantur, vrinas cident, & humorum acrimoniam hebetant, qui vesicam & renes infestant: sedant & rationes stomachi sumptæ cum portulacæ succo: necnon corporis infirmitatem roborent, corruptotumque humorum labem obtundunt. Toti autem strobili ab arboribus decepti, ac recentes contusi & in passo decocti, ad vetustam tuism & tabitudinem conducunt, si ex eo liquore terni quotidie cyathi assumentur.

De Lentisco.

C A P . L X X X I X .

LENTISCVS nota arbor est, partibus sui omnibus astrictoria. Etenim ipius fructus, folium, ramorum & radicis cortex, partes vires sortiuntur. Exprimitur & succus ex cortice, radice ac foliis, hunc in modum: Hæc simul in aqua sufficienter coquuntur: quæ deinde, ubi à coctione refrigerata fuerit, abiectis foliis iterum coquitur, donec mellis habeat crassitudinem. Valet is, qua pollet astringendi vi, ad sanguinis reiectiones, alii profluvia & dysenterias, in potu: itemque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsius uteri, tum etiam sedis procidentias. In summa denique acacia & hypocistidis vice ipso utri licet. Eadem quoque præstat succus è tritis foliis expreßus. Quin & eorum decoctum fotu cauæ explet, ossaque quæ nondum conserbuerunt, obducto callo solidat, ex utero fluxiones fistit, nemas arcet, vrinas ciet, ac dentes mobiles collutione firmat atque stabilit. Virentes autem surculi arundineorum dentiscalpiorum vice dentibus affricti, eos repurgant. Fit denique & ex ipso lentisci fructu astrinxens oleum, ad ea quæ astrictionem desiderant, accommodatum.

De

De Resina lentiscina.

CAP. XC.

E lentisco quoque resina nascitur, lenticina cognominata, & à nonnullis mastiche dicta. Pota sanguinis reiectioni & veteri tufsi utiliter adhibetur. Stomacho quoque est utilis, ructumque mouet. Additur etiam in dentifricia & faciei illitus: quippe quæ nitorem cuti conciliat. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet: commendata oris halitum, commendat, gingiuasque contrahit. Præstantissima porto & copiosissima in insula Chio prouenit. Præferunt pellucida, cere Tyrrenicæ candore similis, crassior, arida, friabilis & odorata: viridis autem minùs probatur. Adulteratur vero admistis thure ac resina strobilina.

De Terebintho. CAP. XCI.

TEREBINTHVS cognita arbor est: cuius folia, fructus & cortex, qua pollent astringendi vi, ad eadem ad quæ etiam lentiscus, conueniunt, simili parata modo sumptaque. Eius fructus esculentus est, at stomacho noxious: vinam vero ciet & excalfaicit. Est & ad excitandam venetem aptissimus: ex vino vero potus, contra phalangiorum mortuis prodest. Resina eius ex Arabia Petraea conuehitur. Prouenit tamen etiam in Iudea, Syria, Cypro, Africa, & Cycladibus.

insulis. Præfertur autem magis perlucida, candida, vitreo colore & in cœruleum vergente, odorata ac terebinthum olens. Resinas porrò omnes antecedit terebinthina: proxima huic lentiscina: deinde pinea & abieigna. Post has numerantur, ea quam fertunt piceæ, & strobilina. Vis autem resinæ cuius mollièdi, calfaciendi, discutiendi dissipandive & expurgandi. Tussi ac tabi conueniunt in eclegmate per se aut ex melle: quæqué ex pectori educi oportet, expurgat. Vrinam quoque mouet, cruda cōcoquunt, & ventrem emolliunt: ad agglutinando palpebrarum pilos conferunt: itēmque ad lepras cum ærugine, futorio atramento ac nitro. Ad aures denique sanie manantes cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt utiles. Emplastris quoque, malagmatis & acopis admiscentur: quin & per se illitæ aut impositæ, laterum doloribus auxilio sunt.

De Resinis aliis. CAP. XCII.

Manat & resina liquida tum è pinu, tum & è picea. Hæ ex Gallia & Hetruria conuehantur. Quin & olim è Colophone asportabatur: quæ inde Colophoniæ cognomen sibi vendicauit. Itēmque ex Gallia iubalpina, quam incolæ nomine vernaculo lariçem appellant. Ea in linctu & per se ad veterem

terem tuſſim præclarè facit. Ipsæ quoque inter ſe colore differunt: ſiquidem candida quædam eſt, alia oleoſa, alia denique mellis ſimilitudinem habet, vti larigna. Prouenit & e cupreſſo resina liquida, quaे quidem ad eadem omnia eſt efficax. Ex ſiccis autem reſinis alia eſt ſtrobilina, alia abiegnæ, alia quam fundit piſcea, alia denique pinea. Eli- gito omnium maximè odoratam, perluci- dam, non valde aridam neque humentem, ſed cere ſimilem atque friabilem. In eo ge- nere præſtant pinea & abiegnæ: odoratae e- nem ſunt, atque thus odore imitantur. Præ- ſtantiores ex Pityufa iſula, quaē ſecundum Hispaniam ſita eſt, defruntur. Quæ verò ex piſcea, ſtrobilo & cupreſſo manarunt, in- fieriores ſunt, neque tantis atque ille viribus pollent. Veruntamen eorundem gratia, quorum & illæ, uſurpari ſolent. Lentilſcina verò, terebinthinæ proportione responderet.

De Vriende refine modo, eiusdemque fulgime.

CAP. XCIII.

Vritur resina omnis liquida in vase qua- druplæ capacitatris ad liquoris infundendi quantitatatem. Congium enim resinae, duos autem aquæ pluvię congios in ahenum im- mitti oportet, & ad prunas lento igne coqui affiduè mouendo, dum odor penitus abo-

F. j.

leatur, friabilis & arida reddatur, ac digitis
minimè cedat. Tandem vbi refrixit, in ficti-
le vas aconitum, hoc est, minimè picatum,
reconditur: fitque hoc modo candoris exi-
mij. Attamen resinam omnem aliquatam
prius excolari oportet, quod sordidi quic-
quid est secernatur. Vruntur quoque sine
aqua super carbonibus, leuiter primum: de-
inde vbi spissari cœperint, vehementius:
sicque multis subiectis carbonibus ad dies
tres totidemque noctes citra intermissione
discoqui oportet, usque dum prius memo-
ratas notas sibi ascuerint. Mox, ut dictum
est, reponito. Attamen siccias tota die deco-
xiisse suffecerit, atque ita reponere. Vtē por-
rò magnoperè conducunt ad odorata ma-
lagmata & acopa, necnon & ad vnguenta
coloranda. Et resina quoque, perinde atque
de thure dictum est, fuligo excipitur: quæ
ad honestandis palpebris dicata medica-
menta, ad circumoscos oculorum angulos,
humore superfluo madentes palpebras, &
lacrymantem oculos prosunt. Ex hac eadem
sit etiam atramentum, quo scribimus.

De Pice liquida.

CAP. XCIIII.

Pix liquida, quam nonnulli conum ap-
pellant, è pinguisimis piceæ pīisque li-
guis colligitur. Probatur splendida, læuis ac
fircrea.

sincera. Facit autem ad lethalia medicamenta, phthisicos, purulenta excreantes, tusses, anhelationes & humores intra pectus contentos ægrè excreabiles, si cyathi mensura cum melle delingatur. Peruncta valet ad tonsillarum ac vux inflammationes & anginas, itēmque ad aures purulentas cum roseo, necnon & ad serpentium morsus cum trito sale adhibita. Pari verò ceræ admista, scabros vngues detrahit: vulvæ tuberculæ sedisque duritias discutit. Cum farina hordeacea vrināque pueri decocta, strumas circumquaque rumpit. Cum sulphure, pineo cortice aut furfuribus illata, quæ serpunt vlcera cohibet. Mannæ thuris ac cerato permista, sinuosa vlcera agglutinat: pedum sedisque rhagadibus commodè illinitur: vlcera replet, & cum melle repurgat. Quin & cum vua passa & melle carbunculos putrescentiāque vlcera emarginat. Septicis quoque seu erodentibus emplastris utiliter imminiscetur.

De Piscino oleo. CAP. xciv.

E Pice fit Picinum oleum, separato quod in ea aquosum est, quodque eidem veluti serum lacti supernatat. Excipitur porrò interea dum pix coquitur, expansis supra eam mundis velleribus: quæ postquam halitu ex ea sublato permanuerint, in vas aliquod ex-

F. ij.

primuntur. Iteratur illud, tantisper dum pix ea coquitur. Ad eadem ad quæ pix liquida est efficax. Cum hordeacea etiamnum farina alopeciis adhibetur, capillos restituit. Id ipsum quoque præstat pix liquida: quæ præterea iumentorum vlcera scabiemque illita emendat.

De Pice liquide Fuligine.

C A P . X C V I .

Fit & è liquida pice Fuligo hunc in modum: In lucernam nouam ellychnio instruetam picis nonnihil indito: illud accendito, ac fictili vase nouo in cibani speciem conformato, supernè quidem rotundo & angusto, infernè verò, ut cibani solent esse, perforato, lucernam operito & ardere finito: consumptaque priore liquore nouum infundito, donec sat fuliginis collegeris, atque tum vtior. Vim habet acrem & astrictoriam. Ea verò vtendum ad pigmenta quibus palpebre honestantur, & ad circumlitiones: item v. b. superfluo humore madentibus atque adeo glabris genis pilos restitui oportet. Denique ad imbecilles, lacrymosos ampliusque exulceratos oculos est utilis.

De Pice spissa sine arida.

C A P . X C V I I .

Pix siccæ è liquida decocta fit. A nonnullis ea palimpissa, quasi pix iterum cocta, nominatur.

natur. In hoc genere quædam est visci modo lentescens, boscas cognominata: altera sicca. Probatur pura, pinguis, odorata & subrutila ac resinosa. Talis Lycia & Brutia: quæ quidem utræque picis simul & resinæ naturam sortiuntur. Calfactoriam vim habet, mollit, pus mouet, tubercula panosque discutit, ulceræ replet, ac utiliter vulnerariis medicamentis permiscetur.

De Zopissa. CAP. XCVIII.

Zopissam sunt qui nominent nauibus derasam cum cera resinam, quam nonnulli apochyma appellant. Ea dissipandi vim habet, quoniam aqua marina macerata sit. Alij pineam resinam co nomine vocauerunt.

De Bitumine. CAP. XCIX.

BITVMEN Iudaicum cæteris præstat. Probatur purpuræ modo splendens, odoris intensi ac ponderosum. Nigrum autem ac sordidum, damnatur: admixta siquidem pice adulteratur. Nascitur in Phœnice, Sidone, Babylone & Zacyntho. Gignitur & in Agrigentino Siciliæ agro liquidum, fontibus supernatans, quo ad lucernarum lumina olei vice utuntur, quodque Siculum oleum falsò appellant: nānque liquidi bituminis genus esse constat.

De Pissaphalto. CAP. C.

Gignitur in Apollonia, Epidamno vicina,
F. iii.

quæ Pissasphaltos appellatur. Ea ē montibus Cerauniis estuantis fluminis impetu deuoluitur, & in litus expuitur: illic in glebas coacta mistam bitumini picem redolet.

De Naphtha. CAP. CI.

Naphtha quoque vocatur bituminis Babylonij colamen colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vim obtinet ignis rapacem, adeo ut etiam ē longinquo illum concipiatur. Ad suffusiones oculorum & albugines est efficax. Porrò bitumen omne vim habet inflammationes arcendi, glutinandi, discutiendi atque etiam molliendi, ad vulnē strangulationes & procidentias efficacem, seu appositum, seu olfatum, seu etiam suffumigatum. Quin & comitiali morbo labrantes, veluti gagates lapis, suffit prodit. Cum vino & castorio potum menses elicit. Tussi veteri, anhelationi spirandique difficultati auxilio est: serpentum quoque moribus, atque coxendicum laterisque doloribus medetur. Cœliacis etiam catapotij instar deglutiēdum exhibetur: & grumos sanguinis soluit, cum aceto potum. Dysentericis itidem cum pissana liquatum infunditur, distillationibus suffitione medetur, dentium dolores circumlitum mitigat. Cæterū quod siccum est, specillo impositum calfactumque pilos agglutinat. Cum hordeacea

deacea autem farina, cera ac nitro adhibitum, podagricos, arthriticos atque lethargicos iuuat. At verò Pissasphaltos eadem quæ pix & bitumen, si ambo hæc fuerint permixta, poteſt.

De Cupresso. CAP. CIR.

CUPRESSVS aſtrigit & refrigerat. Eius folia ex paſſo & myrrha pauca epota, veſicæ fluxione tentatae ac vrinæ diſſicultatibus auxiliantur. Pilulae autem contuſe & ex vino bilitæ, ad ſanguinis reiectionem, dyſenteriam, alui fluxionem, orthopnœam atque tuſſim, conueniunt. Quin & earum decoctum, idem præſtat. Cum fico tuſæ, duſtias etiam emolliunt, nariūmque polypis medentur. Ex aceto etiamnum decocta & cum lupinis trita, ſeabros vngues detrahunt: ramices quoque intestinorum adhībitæ reprimunt. Folia iſdem pollent viribus. Sed & pilulae cum arboris coma ſuffitæ, culices fugare exiftimantur. Folia verò trita & imposta, vulnera glutinant, ſanguinemque ſupprimunt: cum aceto etiam trita, capillos ringunt. Porro tum per ſe, tum etiam cum polenta illinuntur ad eryſipelata, herpetas, carbunculos & oculorum inflammatiōnes. Cerato verò mixta & admota, ventriculum roborant.

F. iiiij.

De Juniper. CAP. CIII.

JUNIPERVS quædam maior est, minor altera. Vtraque acris est, extenuat, vrinas ciet, excalfacit, accensaqué serpentes fugati. Vnius fructus nuncis Ponticæ magnitudine reperitur: alterius verò, fabam æquat, at rotundus est, odoratus, dulcis in mandendo ac subamarus, atque euthis, id est, iuniperi bacca dictus. Moderate calfacit & astringit, stomacho utilis. Potus, ad pectoris vitia, tusses, inflationes, tormenta virulentarumque bestiarum venena, confert. Vrinas quoq; ciet: vnde & conuulsis, & ruptis, vuluæque strangulati subuenit.

De Sabina. CAP. CIVIT.

SABINAM nonnulli barathrum appellant: cuius duo sunt genera. Vnum foliis quidem est cupresso simile, at spinosius, graueolens, acre ac furentis naturæ. Curta est arbor, ac sese magis in latitudinem fundit: foliis quidam ad suffitus vtuntur. Alterum genus est folio tamarici simile. Vtriusque folia nomas compescunt, & phlegmonas adhibita mitigant: nigritias & sordes cum melle inducta repurgant, carbunculosque circumquaque rumpunt. Cum vino autem pota, sanguinem per vrinas educunt & partus expellunt: id ipsum tum appositu, tum etiam suffitu præstant. Calfactoriis etiam vnguentis,

guentis, ac priuatim gleucino, immiscen-
tur.

De Cedro. C A P . C V .

CEDRVS arbor magna est, ex qua cedria
dicta colligitur. Fructum profert uti cu-
pressus, at multo grandiorem. Dicitur & al-
tera cedrus, eaque parua, spinosa iuniperi
modo, fructum ferens myrti baccharum ma-
gnitudine, rotundum. Cedria vero laudatissi-
ma est, crassa, perlucida, grauis odoris: quæ
dum effunditur, in guttas coit, minimèque
diffunditur. Vim ea obtinet viuentium
quidem corporum corruptricem, defuncto-
rum vero cōseruaticem: qua ex causa qui-
dam mortui vitam appellauerunt. Veste
quoque & pelle corrupcit, eò quod vehe-
mentius calfaciat & siccat. Oculariis porro
medicamentis accommodatur: quippe quæ
inuncta oculis claritatem conciliet, eorun-
démque albugines ac cicatrices detergeat.
Cum acetō instillata, vermes aurium necat:
& cum hyssopi decocto infusa, sonitus sibi-
losque sedat. Erosorum dentium cauis in-
dita, eos quidem frangit, at dolores leuat: i-
dem quoque facit, si ex acetō colluatur. Ge-
nitali ante coitum circumlita, conceptionē
impedit. Anginosi quoque ea perunguntur:
quin & tonsillarum inflammationibus au-
xilio est. Pediculos ac lentes illitu enecat:

cerastæ morsibus cum sale adhibita subuenit. Contra hausta leporis marini venena in passo sumpta auxiliatur. Iuuat & elephanticos. Linetu aut perunctione pulmonis vlecia purgat: &, si cyathi mensura sorbeatur, persanat. Tum vermes alios, tum & ascariadas infusa necat, & partus extrahit. Fit & ex ea oleum quod à cedria separatur, velleribus interea dum coquitur supra eam expansis, ut de pice dictum est: ad eadem omnia, ad quæ cedria vtile. Priuatim tamen oleum viriliter perunctum, scabiem quadrupedum, canum boümque persanat: iis inhærentes ricinos admotum enecat, & vlcera ex tonsura oborta ad cicatricem perducit. Fuligo ipsius quo modo è pice colligenda, iisdem quibus illa viribus prædita. Cedrides porrò cedri fructus appellantur. Calfactoriam vim habent & stomacho aduersantur: tuisi vero, conuulsis, ruptis & stranguriæ, auxiliantur. Ex trito pipere poti, menstrua ciunt, & contra haustum leporei marinum in vino sumuntur. Fugantur & serpentes, iis peruncto corpore ex cerui adipe aut medulla: denique in antidota quoque adduntur.

De Lanro. C A P . C V I .

LAVRVS quedam est tenui folio, altera latiore. Vtraque excalfactoriam emollientemque naturam haber. Itaque decoctum

Etum ex his, infestu vuluæ ac vesicæ vitiis conuenit. Virentia folia aliquantulum astringunt: trita & illita, vesparum apumque iictibus opitulantur. Eadem adhibita cum polenta & pane, ad inflammationem quamlibet leniendam valent. Pota verò, stomachum grauant & vomitiones mouent. Porro lauri bacca magis quam folia calfaciunt. Proinde in eclegmate tritæ cum melle aut passo, prosumt tabi, orthopœæ ac thoracis rheumatismis. Contra scorpionum ietus ex vino bibuntur, & vitiligines emaculant. Expressus ex iis succus aurium doloribus auditusque grauitati auxiliatur, cum vino vetero & rojaceo instillatus. Inseritur & a copis & vnguentis, tum calfaciendi, tum etiam discutiendi vi præditis. Cæterum cortex radicis calculos rumpit, partus necat, & hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

De Platano. CAP. CVII.

TENERIMA Platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones fistunt, ac tum cedemata tum phlegmonas leuant. Cortex in acetō coctus, ad dentium dolores colluitur. Pilulae verò virides in vino potæ, serpentium morsibus auxiliantur: exceptæ autem atipe, igni ambusta sanant. Cæterum foliorum pilularumque

lanugo [in aures & oculos] illapsa auditum
visumque labefactat.

De Fraxino. CAP. CVIII.

FRAXINVS arbor nota est: cuius folio-
rum succus & ea ipsa tum in vino pota,
tum etiam imposita, viperarum morsibus
opitulantur. Cortex vstus & ex aqua illitus,
lepras remouet. Ligni ramenta pota, lethalia
perhibentur.

De Populo alba. CAP. CIX.

POPLI albæ cortex vnciae vnius pon-
dere potus, ischiadicis & stranguriæ
prodest. Traditur & conceptum adimere, si
cum mulino ḣene bibatur. Sed & folia post
purgationes cum vino pota, idem præstare
dicuntur. Tepidus quoque foliorum succus
aurium doloribus utiliter instillatur. Pilulae
vero, quæ primo foliorum germinatu erum
punt, tritæ & cum melle illitæ, oculorum
hebetudini medentur. Nec desunt qui me-
moriæ prodiderint, tum albæ tum etiam ni-
græ populi corticem in tenuia frusta conci-
fum, ac stercoratis areolis sparsum & quasi
saturnus, quavis anni tempestate fungos edu-
les proferre.

De Macere. CAP. CX.

MACER cortex est è Barbaria aduehi
solitus, subflavus, crassus & gustu per
quam astringens. Bibitur is ad cruentas ex-
creationes,

creationes, dysenterias & alui fluxiones.

De Vlmo. CAP. CXI.

VLMI & folia & rami & ipse cortex a-stringendi vim habent. Folia trita ex aceto, ad lepram efficaciter illinuntur, & vulnera glutinant: multò verò magis cortex si falciae loco circumvoluatur: est enim lori in modum flexilis. Crassior autem cortex in vino aut aqua frigida vnciae pondere potus, pituitam educit. Quin & decoctum foliorum aut corticis radicumve, ossibus fractis si fotus gratia perfundatur, ea celestius obducto callo solidat. Humor autem qui in folliculis prima germinis eruptione reperitur, faciei illitus, cuti nitorem inducit. Ille idem dum exiccatur, in animalcula culicibus similia resoluitur. Cæterum recentia folia ad opsonia olerum more usurpan-tur.

De lignorum Carie. CAP. CXII.

Quæ verò caries ex veteribus lignis & caudicibus veluti farina colligitur, imposita ulceribus, ea repurgat & ad cicatricem perducit. Eadem serpentia cohibet, cum pari aniso & vino subacta, itidemque trita, lin-teis indita & inspersa.

De Populo nigra. CAP. CXIII.

POPVLI nigrae folia ex aceto imposita, podagrīcīs doloribus auxiliantur: quæ

verò ex ea manat resina, malagmatis am-
miscetur. Semen ex aceto potum, comitia-
libus vtile. Fertur populorum lacryma quæ
secundùm Padum amnem destillat concre-
scere, fieriq; succinum, quoð electrum vul-
go Græcorum, nonnullis chrysophorum,
appellatur. Id attritu iucundum odorem
spirat, & colore aurum æmulatur. Tritum
potumque, stomachi aluique fluxiones
sistit.

De Arundine. CAP. CXIII.

IN Arundinum genere quædam nastos, id
est, plena solidâve, appellatur: ex qua sa-
gittaæ factitari solent: altera foemina, ex qua
tibiis ligulæ conficiuntur. Alia syringias,
hoc est, fistulosa, multa carne prædita, geni-
culis densior, ad librorum scriptionem ac-
commodata. Alia denique crassa & conca-
ua, circum amnes nascens, quæ etiam donax
& à quibusdam Cypria vocatur. Est & alia
phragmites, quasi sepimentis idonea, gra-
ciliior, candicans, vulgo nota. Cuius radix
contrita, ac tum per se, tum cum bulbis im-
posita, spicula aculeoꝝque corpore extrahit.
Ex aceto verò, luxata doloroꝝque lumbo-
rum demulcit. Virentia porrò folia tusa &
imposita, tum erysipelatis, tum aliis inflam-
mationibus medentur. Cortex vstus & ex a-
ceto illitus, alopecias emendat. Cæterum
paniculæ

paniculæ flos , si aures intrauerit , exurdat.
Eadem quoque præstare valet quæ Cypria
arundo dicitur.

De Papyro. CAP. CXV.

PAPYRVS nulli non cognita , ex qua charta paratur. Præcipue verò est in Medicina utilitatis ad laxanda fistularum orificio, si præparata fuerit: hoc est, liquore quoipam macerata, lino fuerit obuoluta, usque dum inaruerit. Ita enim coarctata si immittatur, humore completur, ac intus mescendo fistulas aperit. Habet autem radix alimenti nonnihil: quò sit ut eam comman-
ducantes Ægyptij succum exugant, com-
mansum reliquum expuant. Ipsis quoque radicibus iidem pro ligno utuntur. At vsta papyrus dum in cinereum redacta fuerit, de-
pascentia ulcera cum omnium partium, tum oris maximè cohibet. Verùm id me-
liùs combusta charta præstat.

De Myrica seu tamarice.

CAP. CXVI.

MYRICA nota arbor est, apud paludes ac resedes stagnanteve aquas nascens, fructuimque veluti florem ferens compa-
ge muscosum. Gignitur & in Ægypto Sy-
riaque sativa quedam, cætera sylvestri simi-
lis: at fructum ferens gallæ proximum, gu-
stu inæqualiter astringentem, quique vice

gallæ ad oris oculorūmque medicamenta accommodatur. Datur & ad sanguinis ex-creationes in potu : cœliacis quoque & fœminis vulvæ profluvio laborantibus, nec non & contra morbum regium, phalangiorūmque morsus. Impositus etiam œdemata inhibet. Cortex verò eadem quæ fructus præstet. At foliorum decoctum in vino po-
tum lienem l quat, & ore collutum ad dentium dolores salutare est. Quin & infessu-
mulieribus vulvæ fluxioni opportunis au-
xiliatur : iis quoque qui pediculos lendeñq;
gignunt, affulum prodest. Sed & ligni cinis
appositus, fluxionem ex vtero sistit. Sunt &
qui è caudice calices parent, quibus poculo-
rum vice splenetici vtantur, ceu datus in e-
iusmodi vasis potus lieni conferat.

De Erica. CAP. CXVII.

ERICA fruticosa est arbor, myricæ simili-
lis, at longè minor : cuius flore dum v-
tuntur apes, minimè probatū mel efficiunt.
Huius tam flos quàm coma serpentiū mor-
fibus illitu medetur.

De Acacalde. CAP. CXVIII.

ACACALIS, fructus est nascentis in Ä-
gypto fruticis, myricæ fructui quadan-
tenus similis : cuius dilutum ad collyria ad-
ditur, quæ visus claritati conueniunt.

De

De Rhamno. CAP. CXIX.

RHAMNVS frutex est circa sepes na-
scens, virgas gerens erectas, spinásque
oxyacanthæ modo aculeatas: foliis paruis,
oblongis, suppinguisbus ac mollibus. Præter
hanc altera est candidior: itemque tertia,
nigrioribus latiorib[us]que foliis & quadan-
tenus rubentibus, virgultis quinos ferè cu-
bitos longis: spinosioribus quidem, at mi-
nus firmos rigidosve, minusque acutos acu-
leos habentibus. Fructus est latus, candidus,
tenuis, folliculi propè figura, verticillo simi-
lis. Omnia folia erysipelatis & herpetibus
estficaciter illinuntur. Feruntur & huius ra-
mi ianuis fenestrīsve appositi, veneficorum
maleficia depellere.

De Halsmo. CAP. CXX.

HALIMVS frutex est circa sepimenta
nascens, similis rhamno, subalbidus,
sine spinis, foliis oleæ proximis, sed latiori-
bus ac mollioribus. Nascitur in maritimis
[locis præruptis] ac sepibus. Eius folia ci-
botum gratia olerum modo decoquuntur.
Radix vero drachmæ pondere in aqua mul-
sa pota, conulsa, rupta torminaque miti-
gat, & lactis vberatem præstat.

De Paliuro. CAP. CXXI.

PALIVRVS frutex est vulgo notus, acu-
leatus, solidus, cuius semen pingue & li-

G. j.

ni seminis æmulum reperitur: quod quidem potum, tussi opitulatur, vesicæ calculos comminuit & serpentium morsibus aduersatur. Folia & radix astrictoram vim habet: eorumque decoctum potum aluum fistit, vinas trahit, & contra venena venenatosumque morsus auxiliatur. Radix verò trita & imposita, recentia quævis tubercula & cœdemata discutit.

De Acuta spina. CAP. CXXII.

OXYACANTHA, quam pyrinam nonnulli, alij ptyanthen vocant, arbor est pyrastro similis, at minor & valde spinosa. Fructum profert myrti baccis assimilem, plenum, rubrum, fragilem, nucleo intus præditum: radicem multifidam & profundam. Huius fructus tum potus, tum in cibo sumptus, alii profluum fluxumque muliebrem fistit. Radix trita & illata, infixa corpori spicula & aculeos extrahit. Perhibetur & radix abortus facere posse, si ter ea venter leniter feriatur aut perungatur.

De Cynosbato. CAP. CXXIII.

RVBM canis alij oxyacantham appellant. Frutex est rubo longè maior, ad arboris magnitudinem accedens. Folia fert multò latiora quam myrtus, robustos verò circa virgulta aculeos, florem candidum, fructum oblongum, oliuæ nucleo similem: qui

qui quidē dū mātūrēscit, fulūps: intus vēd
lanuginosus conspi:ctūr. Fructus arefactus
exempta interiore lanugine (est enim arte-
riæ nōxiatrūm in vino feruefactus & potus,
alium sīstīt.

De Cypro. CAP. CXXIII.

CYPVS arbor est foliis circum virgul-
ta oleæ similibus, sed latioribus, mol-
lioribus & viridiōribus: floribus candidis,
muscosis, odoratis: semine nigro, sambuci
fructui simili. Optima nascitur in Ascalone
& Canopo. Folia astrictioram vim habent:
quare oris ulceribus commanducata me-
dēntur, & illita tum feruidis aliis inflamma-
tionibus, tum etiam carbunculis prosunt.
Eorundem decoctum igni ambustis affun-
ditur. Rufant & capillos trita & illita folia,
quæ in struthij succo maduerint. Flos ex a-
ceto tritus & frōti inductus, capitis dolores
sedat. Cæterū quod ex eo præparatur cy-
prinum vnguentum, odoratum est, ac vim
asciscit excalfaciendi molliendique neruos:
siquidem feruenti natura præditorum me-
dicamentorum misturam recipit.

De Phillyrea. CAP. CXXV.

PHILLYREA arbor est cypri magnitu-
dinem æquans, foliis oleaceis, sed latio-
ribus & nigrioribus, fructu lentisci, nigro,
subdulci & quasi racemato. Locis asperis
G. ij.

nascitur. Huius folia perinde ac oleastri astringunt, propterea que ad ea faciunt quæ astrictionem desiderant, maximèque ad oris vlcera, tum commanducata, tum etiam si decocto ea colluantur. Quin & potum decoctum vrinas menséisque ciet.

De Cisto. CAP. CXXVI.

CISTVS, quem nonnulli cistharon aut cissaron vocant, frutex est petrosis locis nascens, multos emittens ramulos, foliosus, improcerus, folijs rotundis, nigris, hirsutis. Flores masculo, veluti mali punicae: feminæ, albi. Vim habet astrictoriam: ideoque flores triti & ex vino austero bis die poti, dysenteriis conferunt: ipsi verò per se illiti, nomas cohibent, & cum cerato igni ambustis ac vetustis vlceribus medentur.

De Hypocisthide. CAP. CXXVII.

Cisti radicibus adnascitur quiddam mali Punicae cytino simile, quod hypocisthis dicitur: à nonnullis verò robethrum aut cytinus appellatur. Eius pars fulua, altera virēs, quædam etiam candida cernit. Ex ea succus acaciae modo exprimitur. Aliqui tamen ipsam arefactam contulamque macerant & decoquunt, reliquaque ut in Lycio præstant. Vires habet acaciae: verùm aliquantò magis astringit & exiccat. Prodest cœliacis, dylentericis, & sanguinem excreantibus, imò & fluxui

fluxui muliebri , tum pota , tum etiam infusa.

De Ladanis. CAP. CXXVIII.

Est & alterum cisti genus, Ledum à non-nullis appellatum , frutex eodem quo cistus modo nascens, sed longioribus foliis ac nigrioribus , quæ verno tempore quiddā pingue contrahunt. Huius foliorum vis astrigens, eosdem quos cistus effectus præbet. Fit autem ex eo quod ladanum appellatur. Si-quidem cum cisti folia depalcuntur capræ hircique , pinguitudinem conspicuè barbis & femoribus, quoniam viscosa sit, adhærentem excipiunt contrahuntve : quæ depexa colatur , & in offas efformata reponitur. Alij attractis per frutices funiculis , inhærentem iis pinguitudinem deradunt & in offas cogunt. Maximè verò probatur odoratum, subviride, facile mollescens, pingue, arenæ squalorisve expers ac resinolum. Tale autem est, quod in Cypro gignitur. Arabicum verò Lybicūmque, vilius est. Natura ei astringendi , calfacienti , molliendi & vasorum oscula referandi. Vino, myrrhæ & oleo myrtleo admixtum, fluentem capillum colibet: cicatricibus decorem facit, cum viño illitum : aurium doloribus cum hydro-melite aut rosaceo infusum medetur. Suffumigatur & ad secundas ciiciendas : pessis

G. iii.

immistum, vulvæ duritias sanat: denique in medicamenta sedandis doloribus ac tussi dicata, itemque malagmata, utiliter inseritur. Aluum quoque fistit cum vino veterè potum, ac vrinæ præterea ciendæ accommodatum est.

De Ebeno. CAP. CXXIX.

EBENVS optima censemur Æthiopica, nigra, venarum pectinumve expers, cornu elaborato lœuore similis, quæque fracta densa appareat, mordet autem gustu ac leniter astringit. Prunis imposita, cum odore iucundo & citra fumum virutur. Recens vero igni admota, ob pinguitudinem accenditur, & ad cotem trita, subfulua redditur. Est & altera Indica, intercurrentibus lineis praedita, candidis & fuluis, itemque maculis frequentibus: ceterum prior bonitate antecedit. Nonnulli porro mori aut acanthi ligna, quod consimilia sint, pro ebeno vendunt. Ex eo autem interno scuntur, quod fungosa sint, & in assulas ad purpuram vergentes resoluantur, nihil mordacitatis in gustu, nec suavis odoris in suffitu praescerentia. Vix habet ebenus ea exterendi que pupillis caliginem offundunt: pollet & ad veteres fluxiones ac pustulas. Quod si quis facta ex ea coticula vtatur ad tereda collyria, efficacius medebitur. Ad oculorum medicamenta efficax

ficax quoque redditur, si scobes ramentáve
in vino Chio per diem ac noctē macerata,
diligenterque ad lauorem contrita, in col-
lyria digerantur. Nonnulli ipsa priūs trita
cibro cernunt, ac deinde reliqua eo modo
peragunt. Quidam pro vino aqua vtuntur.
Vritur etiam in fictili nouo, donec in car-
bones redigatur: lauaturque plumbi vsti
modo: itaque præparatum aridis scabrisque
lippitudinibus conducit.

De Rosa. CAP. CXXX.

ROSA refrigerat & astringit: sed sicca
magis astringit. Succum autem è rosis
recentibus exprimi oportet, reselectis nimi-
rum priūs foifice vnguis (sic appellantur
candidæ foliorum partes) ita vt reliquum
in pila prematur teratūque: inde vero ex-
pressus succus in umbra locari debet, dum
spissescat, & ita ad oculorum circumlitioñes
recondi. Siccantur etiamnum folia in um-
bra, continuò tamen versata, ne situm mu-
corēme contrahant. Siccaram vero rosa-
rum in vino coctarum expressus liquor fa-
cit ad dolorem capitis, oculorum, aurium,
ginguarum, sedis, recti intestini ac vulvæ,
sive illitus, sive etiam affusus. Eadem citra
expressionem contusæ, mōxque impositæ,
hypochondriorum inflammationibus, sto-
machi ex humiditate nimia solutionibus,

G. iiii.

& erysipelatis cōferunt: iisdem siccis ac tritis femina asperguntur: denique compositionibus quas antheras vocant, & vulnerariis antidotis immiscentur: vruntur & in calliblephara. Porrò flos qui in mediis rosis reperitur, aridus gingiuarum fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita verò pota, fluentem aluum & cruentas refectiones sustent.

De Roseis pastillis. CAP. CXXXI.

Pastilli quos rhodidas vocant, hac arte præparantur: Rosarum viridium, quæ nullo antē humore madefactæ extabescere cœperint, drachmæ xl. Indicæ nardi drachmæ x. myrræ drachmæ vj. tritæ digeruntur in pastillos ponderis ternūm obolorum: qui quidem in umbra siccati vase fictili non picato ac probè vndique obturato, reponuntur. Sunt qui costi drachmas ij. adiiciant, & Iridis Illyricæ tantundem, vinum etiam Chium cum melle ammiscentes. Mulieribus monilium vice collo circundati, vsui sunt ad retundendam sudoris graueolentiā. Iisdem etiam tritis vtuntur ad diapasmata, quæ ad sudores coercendos corpori asperguntur, itēmque ad illitiones à balneo: & postquam inaruerint corpori, frigida abluuntur.

De

De Lycio.

CAP. CXXXII.

LYCIUM, quod aliqui pyxacantham vocant, arbor est spinosa, virginis trium cibitorum, aut etiam longioribus: circa quas folia sunt buxo similia, densa. Fructum habet piperis instar nigrum, amarum, densum, leuem: corticem verò, pallidum, Lycio diluto similem, & radices numerosas, obliquas, lignosas. Nascitur plurimum in Cappadocia, Lycia, plurib[us]que alis locis. Aspera loca amat. Succus elicetur radicibus cum fructe ipso tuis, & per dies multos maceratis, deindeque coctis: ac tūm ligna quidem ab iiciuntur, liquor verò iterum coquitur, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur amurca inter coquendum admixta, aut absinthij succo, aut felle bubulo. Quod porrò spumosum innatat inter coquendum eximito, & ad oculorum medicamenta reponito: reliquo ad alia ytitur. Simili modo & ē fructu expresso & insolato succus elicetur. Optimum est Lycium, quod igni accenditur, quodque dum restinguatur, rubentem spumam edit, extrinsecus nigrum, intus verò cùm dissecueris fuluum, minimè virosum, cum amaritudine astringens, colore croceo: quale est Indicum, reliquo præstantius atque efficacius. Vim habet astrictoriam: quæ pupillis caliginem offundunt ex-

terit, palpebrarum scabiem, pruritus veteresque fluxiones sanat. Facit & illitum ad aures purulentas, tonsillas, gingivas exulceratas, labiorum fissuras, sedis rimas & attritus. Cœliacis & dysentericis tum potum, tum etiam infusum conuenit. Datur & sanguinem excreantibus atque tussientibus ex aqua: itemque à rabioso cane demorsis, catapotij instar, deuoratum aut ex aqua bibitum: flauos facit capillos: reduciis, herpetibus putrescentibusque ulceribus medetur: fluxum muliebrem appositum fistit, & à rabiōsis animalibus demorsis, seu in lacte bibitum, seu catapotij vice assumptum, auxiliatur. Fertur & Lycium Indicum fieri ex frutice, lonchitide appellato. Est is è spinarum genere, virgas habens rectas tricubitales, aut etiam nūn maiores, à fundo numerosas & rubo crassiōres. Ruptus cortex rubescit: folia verò, oleæ similia visuntur. Herba in aceto decocta propinataque, proditur lienis inflammationibus regioque morbo mederi, & foeminarum purgationes elicere. Cruda quoque trita, in potu eadem præstare traditur. Seminis mystra duo epota, aquosa expurgant, suntque aduersus lethalia medicamenta remedio.

De

De Acacia. CAP. CXXXIV.

ACACIA in Ægypto nascitur, spina ad arboris magnitudinem accedens, fruticosa, in rectum minimè assurgens, florem habens candidum, fructum verò lupini in modum, siliquis inclusum. Ex eo succus exprimitur, qui in umbra siccatur, niger quidem ex maturo fructu, subfuluis autem ex immaturò. Eligito modice fuluum & odotatum, ut in acacia esse potest. Sunt qui è foliis vñā cum ipso fructu succum exprimant. Manat & gummi ex ea spina. Vim habet astrictoriam & refrigerantem. Conuenit porrò succus ad oculorum affectus, erysipela, herpetas, perniones, pterygia & oris ulceram. Quin & procidentes oculos in integrum restituit, fluxum muliebrem fistit, ac ipsius etiam vuluē procidentias cohibet: alii quoque profluvia supprimit tum potus, tum etiam infusus: capillos itidē denigrat. Lauatur & ad oculorum medicamenta cum aqua tritus, effuso identidem quod in summo concreuerit, donec pura superstet aqua: atque ita in pastillos cogitur. Vritur & in olla cruda fornaci inditus, tandiūque relatus dum & ipsum fistile percoquatur. Torretur & super carbōnibus, igne follibus ventilato. Spinæ verò decoctum, solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gum.

mi vermiculatum, vitrum referens, pellucidum, ligni expers: proximum est candidum: resinofum verò ac sordidum, inutile. Vix habet spiracula cutis obstruendi, medicamentorumque acrum quibus admiscetur vires hebetat: nec non ex ovo illitum, ambusta minimè patitur in pustulas erumpere. Altera quoque acacia in Cappadocia Ponte que prouenit, Ægyptiam referens: sed longè minor, humilis, ac tenerior, aculeis vallorum in modum obsita; foliis praedita rutæ similibus. Autumno semen profert lenticula minus, in folliculis connexis ternum quaternumve capacibus. Et tota planta succus expressus etiam astringit, sed viribus inferior, & oculorum medicamentis haud aquam est idoneus.

De Amurca. CAP. CXXXVIII.

AMVRCA est expressæ oliuæ veluti fæc & crassamentum. Ea in aheno cupreo ad crassitudinem mellis decocta, astringit, eosdemque quos Lycium præbet effectus: ex abundanti verò facit ad dentium dolores & vulnera, cum aceto, vino aut mulso illita. Additur & in oculorum medicamenta, eaque quæ spiracula cutis obstruendi vim habent. In ueterata, melior evadit. Sedis, genitalium & vulvæ exulcerationi utiliter infunditur. Dentes quoque corruptos extrahit,

hit, cum omphacio ad mellis crassitudinem
cocta & oblita. Scabiem iumentorum cum
lupinorum & chamæleontis decocto per-
uncta sanat Cruda vero & recens, podagri-
cos & arthriticos calente fotu iuuat. Velleri
inducta & hydropicis imposita, tumoris
molem reprimit.

De Vitice. CAP. CXXXV.

VITEX siue lygos, frutex est in arborem
a surgens, qui in fluminum ripis cam-
pisque palustribus nascitur, nec non & in
locis asperis ac salebris. Virgulta gerit
fractu contumacia & longa: folia vero oli-
uæ, sed teneriora atque maiora. Florem est
quæ album cum aliquatenus purpureo mit-
tat, altera purpureum profert: semen est pi-
peris instar. Porro excalculatoriam astrin-
gentemque vim sortitur. Fructus eius epo-
tus à serpente demortsis, lienosis & hydropi-
cis auxiliatur. Lactis abundantiam facit,
mensisque ciet, drachmæ pondere in vino
potus: genituram quoque exoluit: caput ve-
ro tentat, soporemque infert. Herbae ac se-
minis decoctum in fessione vulue affectibus
& inflammationibus opitulatur. Semen
cum pulegio potum, suffitu etiam & appo-
fitu, purgationes mouet: dolorem quoque
capitis dissoluit, illitum. Cum aceto & oleo
lethargicorum phreniticorumque capiti-

bus instillatur. Quin & folia tum suffitum etiam substratu venenata fugant: contra venenatorum morsus adhibita auxiliantur. Testium duritias cum butyro vitiumque foliis emolliunt. Rimas fedit semen cum aqua illitum mitigat: cum foliis verò, luxatis vulneribúsque medetur. Creditur & viticis virga intertrigines arcere, si eam viator, dum iter facit, manu teneat. Cæterū frutex hic Græcis agnos, quasi castus, nominatus est, quod in Thesinophorii matronæ castitatem custodientes eo ad strata vterentur: lygos verò, quasi vimen, dictus est, propter virginarum ipsius firmitatem.

De Salsce. CAP. CXXXVI.

SALIX arbor est vulgo nota: cuius fructus, folia, cortex & succus, astringendivim habent. Trita folia cum exiguo pipere & vino pota, ileosis subueniunt. Sumpta verò per se cum aqua, conceptum impediunt. Fructus epotus, sanguinem expuentibus prodest: quin & cortex eadem præstat. Vstus verò & acero subactus, callos clavosque illitum tollit. Ex foliis & cortice succus cum rofaceo in calyce Punici caffactus, aurum doloribus auxiliatur. Sed & eorum decocto fueri podagras utrissimum: id furfures quoque detergit. Excipitur & ex ipsa succus, inciso dum floret cortice: intus enim concre-

tus

tus inuenitur. Vim porrò habet ea expurgandi quæ pupillis caliginem effundunt.

De Oleastro. CAP. CXXXVII.

SYLVESTRIS olea, quam nonnulli cotinum, alij Æthiopicam oleam appellant, folia habet astringendi vi prædita: quæ quidem trita & imposta, erysipelata, herpetas, epinyctidas, carbunculos, nomas reduuiāsq; cohibent. Crustas eadem emarginant, cum melle illita. Quinetiam vlcera sordida repurgant, panos & inflammationes cum melle imposta discutunt, & cutem à capite auulsa agglutinant. Oris etiam vlceribus & aphthis commanducata medentur. Sed & eorum succus ac ipsum etiam decoctum, eosdem habent effectus. Admotus quoque succus, sanguinis eruptionem, fluxum muliebrem, oculorum staphylomata pustulásque inhibet: insuperque vlcera veteresque defluxiones sistit. Quapropter etiam in collyria si addantur, genarum erosionibus conferunt. Ad exprimendum verò succum folia tundere oportet, & affuso viño aut aqua exprimere, illūmque sole siccatum in pastillos digerere. Est porrò qui cum vino exprimitur tum valentior, tum ad recordendum aptior eo qui cum aqua expressus fuerit. Facit & ad aures purulentas atque exulceratas: folia cum hordeacea fa-

rina illita cæliacis conueniunt. Vruntur autem cum floribus folia, ut spodij vicem preuentent, in olla cruda, cuius os luto sit oblitum, usque dum figlinum percoquatur: deinde vino restinguuntur, iterumque vino subacta eodem modo cremantur: postremo ceruſſæ modo lauantur, & coguntur in pastillos. Cæterum creduntur vſtioneis eiusmodi ratione in medicamentis oculorum spodio minimè cedere: quare & iisdem viribus pollere censendum est.

De Olea. C A P . C X X X V I I I .

Iisdem prædita sunt viribus & oleæ sativæ folia, sed aliquantò minore efficacia: quare oculorum medicamentis ob suam vim mitiorem conuenientiora sunt. Qui verò humor ex accenso virente ligno emanat, furfures, scabiem & lichenas illitu sanat. Quin & fructus earum, furfuribus ac nomis seu depascentibus ulceribus medetur. Quod autem intra nucleum est, cum adipe & farina scabros vngues excutit.

De Colymbadibus oliuis.

C A P . C X X X I X .

Oliuæ colymbades tritæ & ambustis illæ, pustulas gigni prohibent, ac fordida etiam ulceræ purgant. Succus autem ipsarum ex muria collutione gingiuas contrahit, emotosque dentes stabilit. Est porrò oliua subfulua

subfulua ac recens, alio incommoda, sed stomacho vtilis. Nigra verò & matura, corruptioni opportuna stomachoque aduersa est, ac tum oculis minimè conuenit, tum capitatis etiam dolores inducit. Torrefacta autem ac illita, nomas sifit, & carbunculos emarginat.

De sylvestris oliuæ oleo.

CAP. CXL.

Sylvestris oliuæ oleum ad gingiuas vligine putri laborantes colluitur, dentesque labantes confirmat. Eiusdem calfacti & excolati fotus, gingiuis fluxione tentatis est accommodatus. Lanam porrò specillo circumdatam in oleum demergere oportet, ac gingiuis tantisper adhibere, dum albæ conspiantur.

De olea Æthiopica lacryma.

CAP. CXLI.

Æthiopicæ olea lacryma quodammodo scammonio similis est, fulua, fullis constans exilibus, atque mordax. Quæ verò gummi & ammoniaci similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, inutilis censetur. Nostrates olea oleastrique talem lacrymam ferunt. Facit porrò illa ad visus hebetudines, & oculorum cicatrices albuginésque illita emendat, vrinas mensésque cicit: erosorum dentium cauis indita, ad eo-

H. j.

rum dolores efficaci est auxilio. In medicamenta quoque exitiali vi prædicta refertur, partusque etiam pellit: sed impetiginibus ac lepræ medetur. Appellatur autem Æthiopica olea, etiam olea sylvestris.

De Quercu. CAP. CXLII.

QVERCVS omnibus sui partibus astrigtoriam vim habet: maximè verò astringit membranacea tunica, quæ corticem & caudicem ipsum interiacet, similiterque tunica quæ circum glandem est calyci subiecta. Harum decoctum datur cœliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus. Trita præterea illa tunica, fœminis fluxione vulvæ laborantibus in pessu subdividitur.

De Glandibus. CAP. CXLIII.

Quin & glandes eosdem effectus exhibent: virinam quoque crient, capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt; esitatem verò, virus ejaculantrium iictibus resistunt. Earum quoque & corticis decoctum contra toxica prodest, ex lacte vaccino potum. Crudæ autem ac intritæ, inflammations illicitu leniunt: cum axungia verò suilla salsa, ad malignas duritias & malefica vlera conueniunt. Sunt porrò lignæx glandes queruis efficaciores.

De

De Fago & Illice.

CAP. CXLIII.

FAGVS & ILEX quercus genera cum sint, similes quoque vires habent. Iligneæ verò radicis cortex cum aqua coctus dum mollitus intabescat, & per totam noctem impositus, capillos denigrat prius Cimolia terra detersos. Omnia folia tusa & trita, tumoribus profundit, & imbecillas membrorum partes corroborant.

De Castaneis. CAP. CXLV.

SARDIANAE glandes, quas aliqui lopima, castaneas, amota, aut Iouis glandes appellant, cum & ipsæ astringant, similes quoque præbent effectus: maximè verò tunice quæ ipsarum carnem & putamen intercurlant. Ceterum caro iis qui ephemeralium biberint conueniens est.

De Gallis. CAP. CXLVI.

GALLA fructus est quercus. Quædam Gomphacitis appellatur, parua quidem, sed tuberosa, grauis & nullo foramine peruvia: altera verò, plana, leuis & perforata. Elixi debet omphacitis, quippe quæ sit efficacior. Vtraque vehementer astringit. Tritæ, excrescentia in carne, gingivæ & columellæ fluxiones, insuperque oris vleuscula cohident. Quod verò iis earum medio est, dentium cauernis inditum, dolores sedat.

H. ij.

Crematæ carbonibus, donec igne candeant,
 & vino , aceto , aut etiam aceto falso extin-
 etæ, fluentis sanguinis sistendi vim asciscūt.
 Decoctum earum ad infessus efficax est con-
 tra vuluas procidentes & rheumatismos.
 Capillos quoque denigrant, aceto aut aqua
 maceratae. Cœliacis & dysentericis in aqua
 aut vino tritæ seu illitæ seu bibitæ conue-
 niunt: necnon & obsoniis additæ , aut totæ
 in aqua priùs coctæ , in qua nonnihil exco-
 quendum sit eorum quæ iis affectibus con-
 ferant. In summa, ybi quid astringere, sistere
 aut siccare opus est, usurpandæ sunt.

De Rhœ. CAP. CXLVII.

RHVS qui obsoniis aspergitur , quém-
 que nonnulli erythron, hoc est, rubrū,
 appellant , fructus est rhois coriariae sic vo-
 catæ, quòd ea coriarij ad spissanda perficien-
 dāve coria vtantur. Est verò arbuscula in pe-
 tris nascens , binūm ferè cubitorum altitu-
 dine , in qua folia sunt oblonga, subruben-
 tia & in ambitu serrata: fructus autem race-
 mulis similis, densus, terebinthini magnitu-
 dine, quadantenus latus: cuius corticosa tu-
 nica acinos ambiens perquām utilis est. Fo-
 lia vim habent astringendi , & acaciæ effe-
 ctus præbent. Decoctum eorum capillos de-
 nigrat : dysentericis infunditur , ab iisdem
 bibitur, & ad infessum usurpatur: necnon &
 purulentis

purulentis auribus instillatur. Pterygia & gangrenas cohibent folia, ex aceto aut melle illita. Succus elicitur Lycij in modum, a-ridis foliis ad mellis crassitudinem in aqua decoctis: & is quidem ad eadem ad quæ Ly- cium conuenit. Quin & fructus eosdem ex- hibet effectus, ac cæliacorum dysenterico- rūmque obsoniis commodè inspergitur.

Contusa, desquamata liuidaque ex aqua il- litus ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit: alba fœmi- narum profluvia fistit, & hæmorrhoidas sa- nat, cum querndo carbone intrito imposi- tus. Hucus quoque dilutum si decoquatur, cogitur coitque, ipso etiam fructu effica- cius. Gummi quoque profert hæc arbucula, quod erosorum dentium causis inditur ad dolores finiendos.

De Palma. C A P . C X L V I I I .

P ALMA in Ægypto gignitur. Ex ea verò fructus in medio autumni vigore colli- gitur, Arabicæ myrobalano similis, ac Poma dicitur, colore viridi, mali cotonei odorem referens. Quòd si ad integrum maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Est porrò ille acerbus atque astringens, & con- tra alii profluvia fluxūmque muliebrem in vino austero bibitur. Hæmorrhoidas quo- que fistit, & vulnera illitu conglutinat,

H. iii.

Phœnicobalani verò recentes plus siccis adstringunt: sed capitib; dolorem afferunt, & copiosiores in cibo sumptæ, inebriant. Siccæ autem, sanguinem excreantes, stomachicos ac dysentericos esitatae iuuant: necnon & tritæ cum cydonio & cerato cenanthino, vesicæ vitiis utiliter illinuntur. Maximè verò caryotæ si comedantur, faucium asperati medentur.

De Palmis Thebaicis.

CAP. CXLIX.

Thebaicarum decoctum potui datum, febrilem ardorem sedat, & cum hydromelite vetusto sumptum vires recreat. Quin & ipsæ cibo idem præstant. Fit etiam ex iis vinum, eiusdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per se potum & gargarizatum, vehementer astringit & cohibet. Palmarum verò nuclei cæterorum omnium more in fæli nouo cremantur, deinde restinæti vino lauantur, & tanquam spodij vicem suppletæ, ad ornandas decorandasve palpebras conductant. Quod si non sufficienter vni fuerint, illud idem iteratur. Vim habent astringentem, & spiracula cutis obstruentem, ad oculorum pustulas, staphylomata, ciliarumque defluvia addito nardo efficacem. Super crescentem carnem cum vino reprimunt, & vlera ad cicatricem perdunt.

cunt. Omnia verò aptissimi sunt Ægyptij
nuclei , qui ex humilibus palmis decerpun-
tur.

De Palma elate. CAP. CL.

Palma , quam nonnulli elaten aut spā-
tham appellant, fructus palmarum adhuc
florentium inuolucrum est. Eo vnguentarij
in vnguentorum spissamenta vtuntur. O-
ptima habetur odorata , astringens, ponde-
rosa, p̄æclusa, interna parte pinguis. Vis ei
astrictoria , qua vlcera depalcentia fistit, la-
xatōsque articulos committit, si trita mala-
gmatis & cataplasmati ammisceatur. Pro-
dest & p̄æcordiis ac stomacho imbecilli,
necnon & iecinoris affectibus , conuenient-
tibus mista cataplasmati. Eius decoctum
subinde affrictum, capillos denigrat. Potui
verò datum, renūm, vesicæ, aliorūmque vi-
scerum vitiis confert : alii uterique fluxio-
nes fistit. Ipsa verò scabiem sanat diebus v̄-
ginti, si adhuc tenera cum resina & cera de-
cocta imponatur. Porrò qui sub ea conti-
netur fructus , elate etiam appellatur , & à
nonnullis borassus. Is ipse astrictorius cùm
sit , spathæ quoque p̄æbet effectus : nisi
quod ad vnguenta non æquè est utilis. Cæ-
terūm alba quoque cāudieis medulla tum
recens comesta , tum decocta, ad eadem fa-
eit, ad quæ etiam borassus.

H. iiiij.

De Malo Punico. CAP. CLI.

MALVM Punicum omne iucundi est saporis, stomachoque vtile, sed vix dulius alimenti. Attamen ex his dulcia, stomacho utiliora habentur: sed circa eum, calorem aliquantulum gignunt, inflationesque pariunt: qua ex caula febricitantibus haud quaquam conueniunt. Acida vero, aestuanti stomacho auxiliantur, magisque contrahunt, ac felicius vrinam cident: sed oris ingrata sunt & astringendi vi praedita. Vinoſa medias vires obtinent. Acidorum nucleus in sole ficcatus, & obſoniis inspersus ac cum iis etiam decoctus, aluum stomachique flutionem ſiftit. Aqua vero coeli maceratus, ſanguinem exceantes potu iuuat, & ad infelix dysentericorum profluuioque laborantium accommodatur. Porro succus ex acinis ipsis expressus si coquatur melli admixtus, perutilis fuerit ad oris, genitalium & ſedis ulceras, necnon ad digitorum pterygia, nomas & quæ in ulceribus excrescunt, itemque ad aurium dolores & narium vitia: maximè vero, si ex acidi Punici granis exprimatur.

De Cytinis. CAP. CLII.

Huius flores, qui etiam cytini vocantur, & ipſi quoque astringunt, fificant & cohident: cruenta vulnera glutinant, & quas Punicum

Punicum, præstant vtilitates. Eorum decoctum ad gingiuas humore flaccidas dentesque mobiles colluitur, & ramicos ex intestini prolapsu cataplasmatis inditum agglutinat. Cæterum sunt qui memorie tradant toto anno lippitudinem non passuros, qui tres quantumuis exiguos cytinos deuorauerint. Ex iis velut ex hypocisthide succus elicetur.

De Malicorio. CAP. CLIII.

Et ipsa quoque Punici putamina, quæ Sida nonnullis appellantur, astringendi vim habent, & quos cytini præbent vñus. Radicum autem decoctum latas ventris tineas potu pellit & enecat.

De Balaustio. CAP. CLIV.

Balaustium sylvestris Punicæ flos est, cuius complura sunt genera: reperitur enim candidum, rutilum & colore rosaceo. Domesticæ mali Punicæ cytino simile est, & ex eo quoque succus elicetur, hypocisthis modo. Vis ei astrictoria, eadem efficiens que hypocisthis & cytinus.

De Myro. CAP. CLV.

MYRTVS sativa nigra medicinæ vtilior, quam candida: & in eo ipso genere accommodior montana: fructum tamen ineffaciorem habet. Vis tum ipsi myro, tum etiam fructui astrictoria. Ac fructus

quidem seu viridis, seu etiam aridus, in cibo
datur sanguinem excreantibus, vesicæque
erosione laborantibus. Virentibus baccis
expressus succus eosdem effectus exhibet,
stomacho utilis est, vrinamque ciet: prodest
cum vino à phalangio demorsis & à scor-
pione ictis. Fructus quoque decoctum ca-
pillum tingit. Is ipse cum vino subferuefa-
ctus & impositus, vlcera in extremitatibus
corporis nata sanat. Cum tenuissimo vero
polentæ polline impositus, oculorum in-
flammationes lenit: quin & ad ægilopas il-
linitur. Vinum porrò myrtites, quod expref-
so & aliquantum feruefacto fructu fit, (ali-
ter enim paratum aescit) præsumptum cra-
pulam arcet, & ad eadem ad quæ fructus i-
pse valet. Vtile quoque ipsum in defensioni
bus vuluarum & sedis procidentiarum, item que
fœminis fluxione vuluæ laborantibus: de-
tergit etiam furfures, vlcera capitis manan-
tia & papularum eruptiones: fluentes quo-
que capillos continet. Additur & in empla-
ftris lenibus quæ liparas vocant, veluti etiā
quod ex ipsius foliis cōficitur oleum. Quin
& foliorum decoctum ad infessus conuenit:
eoque laxati & ægrè coeunt articuli, item
que fracta quæ non conferuere, utiliter fo-
uentur. Vitiligines quoque emaculat: ad
aures purulentas denigrandosque capillos
infun-

infunditur. Sed & eorum succus eadem efficit. Ipsa vero folia trita & ex aqua illita, humidis ulceribus & partibus omnibus huxione laborantibus, cæliacisque prosumunt. Siquidem admisto oleo omphacino aut exiguo rosaceo cum vino, valent ad herpetas, erysipelata, testium inflammations, epinyctidas & condylomata. Atentia vero folia trita, paronychiis & pterygiis, itemque alis feminib[us]que humentibus, adeoque tetur, & cardiacorum sudores cohident. Cæterum cremata aut etiam cruda cum ceraso, ambustis, pterygiis & paronychiis medentur. Exprimitur & foliis succus affuso vino vetere aut aqua colesti, cuius recentis usus est. Nam exiccatus situm contrahit, viresque amittit.

De Myrtidano. CAP. CLVI.

Quod myrtidanum dicitur, id est quod myrto adnascitur, inæquabile, verrucosum intumescensque & concolor: quod perinde quasi manus, myrti caudicem amplectitur. Magis quam myrtus astringit. Tulum vero & vino austero addito coactum in pastillos, siccatumque in umbra, reponitur. Efficacius porro est tum fructu tum folio, ceraso, pessis, infestionibus & cataplasmatis

admixtum, ubi constringendum aliquid est.

De Cerasis. CAP. CLVII.

CERASIA bonam quidem aluum faciunt, si recentia sumantur: at sicca eadem, aluum sistunt. Gummi vero cerasorum cum vino diluto sumptum, diuturnæ tussi medetur, colorem quoque commendat, visum exacuit & appetentiam inuitat. Ex vi-
no etiam potum, calculosis prodest.

De Siliquis. CAP. CLVIII.

SILIOVAE recentes quidem sumptus, sto-
macho inutiles sunt, aliumque solvunt.
Eadem siccatae sistunt, stomachoque utilio-
res sunt, ac vrinæ ciendæ vi præditæ: sed
præcipue quæ vinaceis conduntur.

De Malo. CAP. CLIX.

CVM omnis mali, tum vero maximè co-
toneæ, folia, flores & germina astrin-
gunt: fructui vero immaturo quidem astrin-
gendi vis inest, maturo non item. Quæ ve-
ro mala verno maturescunt tempore, bilem
gignunt, toti neruoso generi infesta sunt,
inflationesque pariunt.

De Cotoneis. CAP. CLX.

Cotonea stomacho utilia, vrinam cident:
verum tosta mitiora euadunt, proslintque
coeliacis, dysentericis, sanguinem excrean-
tibus & cholera laborantibus, præsentimque
cruda. Quin & aqua in qua haec ipsa mace-
rata

rata fuerint, potui data, stomachi ventrīsve
fluxione infestatis conuenit. Crudorum co-
rundem succus assumptus, orthopnoicis o-
pitulatur: decocto sedes & vulva fouentur,
si procidant. Cotonea verò quæ in melle
condita sunt, & ipsa vrinam mouent: mel
autem illorum constipantem constringen-
tēque vim sibi asciscit. Quæ porrò cum
melle decoquuntur, stomacho quidem vti-
lia sunt atque ori grata, sed minus constringen-
tia. Cruda eadem cataplasmati adiiciuntur
ad cohibendam aluum: itēque contra
stomachi euersionem & æstum, mamma-
rum inflammations, ac lienes in scirrum
induratos, atque condylomata. Fit etiam
num ex ipsis vinum tuis expressisque, addi-
to, quo diutius perennet, ad succi sextarios
sedecim mellis sextario uno: alioquin aco-
rem contraheret. Prodest autem ad eadem
omnia quæ modò dicta sunt. Fit & oleum
ex his quod melinum vocatur: quo quidem
vitimur, quoties oleo astringente opus ha-
bemus. Cæterū cotonea eligi oportet ve-
ra ac germana, qualia parua, rotunda &
odorata sunt. Quæ verò struthia & magna di-
cuntur, minus vtilia censemur. Eorum flo-
res sicci æquè ac virides cataplasmati ac-
commendantur, quæ astrictionem deside-
rant: ac etiamnum valent ad oculorum in-

flammationes. Contra sanguinis reiectiones, alui profluvia mensiumque impetus vtiliter in vino bibuntur.

De Melimeli seu mustis.

C A P . C L X I .

Melimela ventrem molient, & ab eo animalia expellunt, stomacho negotium exhibent, astuosaque sunt. A nonnullis porrò, quasi dulcia mala, glycymela nuncupantur.

De Epiroticis malis.

C A P . C L X I I .

Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicuntur, stomacho vtilia sunt: sed aluum fistunt, vrinásque euocant: malis tamen cōtioneis inefficaciora sunt.

De Sylvestribus malis.

C A P . C L X I I I .

Sylvestria mala vernis similia sunt, & astringunt. Ad ea porrò quæ astrictione opus habent, iis omnibus vtendum, quæ minùs matura fuerint.

De Persicis malis.

C A P . C L X I V .

Persica mala stomacho vtilia sunt, & aluū quoque bonam præstant, si matura fuerint. Immatura verò, candem cohibent, sed siccatā vehementius. Sumptum eorundem ficorum decoctum, in stomachum ventrēque decumbentes fluxiones sitit.

De

De Armeniacis. CAP. CLXV.

Minorā quæ Armeniaca, Latinè præco-
qua dicuntur, stomacho quàm antedicta v-
tiliora sunt.

De Medicis. CAP. CLXVI.

Medica Persicavé aut Cedromela, quæ
Latinè Citria dicuntur, etiam vulgo cogniti-
ta sunt. Est enim arbor omnibus anni tem-
poribus fructifera, aliis atque aliis malis vi-
cissitudine perpetua subnascentibus. Ma-
lum verò ipsum oblongum est, rugosum,
aureo colore, cum grauitate odoratum: ac
pyri semen habet. Id in vino bibitum vene-
nis resistit, aluum iubducit, decocto aut suc-
co colluto suavitatem oris facit: estur verò
maximè à mulieribus contra malaciam. Ar-
cis quoque vestiariis impositum, vestes ab
erosionis vitio vindicare creditur.

De Pyro. CAP. CLXVII.

PYRORVM multa sunt genera: quæ qui-
dem omnia astringunt, proindéque con-
uenienter adduntur in repellentia catapla-
smata. Siccatorum decoctum, & ipsa quoq;
cruda si sumantur, aluum sistunt: cæterū
iciunos esitata lœdunt.

De Pyro sylvestris.

CAP. CLXVIII.

Achras Pyri sylvestris genus est, quod

tardè maturescit. Vim habet magis quām pyrum astricotoriam: quò fit ut ad eadem conueniat: astringunt & ipsius folia. Vtriusque pyrorum generis ligni cinis iis efficaciter proficit, quos fungi strangulant. Sunt & qui dicant, innoxios reddi fungos, si cum iis sylvestria pyra coquantur.

De Mespiliis. CAP. CLXIX.

MEPILVS arbor, quæ à nonnullis A-ronia vocatur, spinosa est, foliis oxy-acanthæ: fructum fert exiguo malo similem, suauem, qui quidem tria continet intus ossicula: à quibus ipsum quoque nonnulli tricoccon, quasi triplici grano præditum, appellant: tardè maturescit: esitatum astringit, stomachum adiuuat, aluūmque cohibet.

De altera Mespilo. CAP. CLXX.

Mespili genus alterum in Italia nascitur, quod epimelida nonnulli, setanium alijs nominant. Arbor est malo similis, nisi quod foliis est minoribus. Fruetum hoc quoque genus profert rotundum, esculentum, umbilico latiore, leuiter astringentem, quique tardè maturescit.

De Loto. CAP. CLXXI.

LOTVS arbor, stirps est bene magna: fructum verò fert pipere maiorem, dulcē, edulem, stomacho aptum, quique aluum fistit.

sistit. Ramentorum ligni decoctum & potum & infusum, dysentericis foeminaeque fluxione vulnera laborantibus auxilio est: rufat quoque capillos, eosdemque defluentes continet.

De Corno. CAP. CLXXII.

CORNVS fortis arbor est, fructum ferens oliuæ modo oblongum, primum quidem viridem, deinde per maturitatem flavum aut cerinum, esculentum, astringentem, alui profluvio ac dysenteriae salutarem: siue sapa conditus, siue aliter in cibo exhibetur. Oliuæ quoque instar in muria seruantur. Sanies verò quam virentia folia dum vruntur exudant, lichenibus conuenienter illinitur.

De Sorbi. CAP. CLXXIII.

SORBA luteum colorem referentia, si nondum matura dissecta solaque siccata fuerint, aluum in cibo sistendi vim acquirent. Ex iisdem molitis farina polenta loco sumpta, ac ipsorum etiam decoctū potum, idem præstant.

De Pruno. CAP. CLXXIV.

PRVNVS nota arbor est, cuius fructus esculentus est: sed stomachum male habet, aluumque mollit. At Syriacarum, & eorum maximè quæ Damasci nascuntur, fructus exiccatus, stomacho utilis est, aluumq;

I. j.

astringit. Decoctum foliorum ex vino paratum, vuam, gingiuas, tonsillásque fluxione laborantes ore subinde colluto reprimit. Præstat idem sylvestrium prunorū fructus, post maturitatem exicatus. Cum sapo vero decoctus, stomacho utile & ad cohibendum aluum aptior euadit. Cæterum gummi prunorum agglutinandi vim habet, & in vino potum cálculos comminuit. Ex aceto vero illum, lichenas infantium sanat.

De Arbuto. CAP. CLXXV.

AR B U T U S arbor est cotoneæ malo affinis, tenui cortice, fructum proferens pruni magnitudine, nuclei expertem, cui memacylo cognomen est, qui que ubi maturuit, subfuluuus aut rubicundus conspicitur, in esu acerosus: stomacho is aduersatur, capitisque dolorem excitat.

De Amygdalo. CAP. CLXXVI.

AMY G D A L A E amara radix si trita de-coquatur, maculas in facie à Solis ardore contractas tollit. Ipsa quoque amygdala illita, eadem præstant: apposita vero, menses cœnt, & capitis doloribus auxiliantur, fronti temporib[us]ve inducta cum acetato & rosaceo. Valent & ad epinyctidas ex vino, itemque ad putrefactientia vlcera, herpetas, canumque morsus cum melle. Porro comesta dolores adimunt, aluum emolliunt, somnum

somnum faciunt, vrināmque cident. Prosunt etiamnum ad sanguinis refectionem, si cum amylo & menta lumantur. Ex renibus verò & pulmonum inflammatione laborantibus conferunt, cum aqua pota, aut in eclegmate cum resina terebinthina. Vrinæ difficultate affectis atque calculosis in passo opitulatur: itēmque eclegmate cum melle & lacte, hepaticis, tussi & coli inflationibus, nucis auellanae magnitudine. Quinæ senæve si presumantur, ebrietatem arcent. Enecant & vulpes cū quapiam esca duxoratae. At gumi-
mi ipsius arboris astringit, calfacit, & contra sanguinis refectionem potum auxilio est: cum aceto verò illatum, impetigines in summa cute tollit. Tussi diuturnæ cum vi-
no diluto potum medetur: calculosis verò cum passo bbitum prodest. Cæterum dulcis & cibo idonea amygdala, quantum ad effi-
ciam spectat, multò quām amara est infe-
rior: attamen & ipsa extenuandi, vrināsque
ciendi vi pollet. Amygdalæ verò quæ virides
cum suo putamine deglutiuntur, humida
stomachi vitia emendant.

De Pistacis. CAP. CLXXXVII.

PISTACIA, quæ certè quidem in Syria
gignuntur, pineis nucibus similia, sto-
macho amica sunt. Siue porrò edantur, siue
trita ex vino bibantur, contra serpentium

I. ij.

morsus auxiliantur.

De Nucibus inglandsbus.

C A P . C L X X V I I I .

NVCES regiae, quas nonnulli Persicas vocant, in cibo sumptu, concoctu sunt difficiles, stomacho nocent, bilem gignunt, capitis dolorem inferunt, suntque tussientibus inimicæ: utiles verò in cibo ieuiuis, ad vomitiones concitandas. Venenis quoque resistunt cum siccibus & ruta præsumpta, ac etiamnum post ipsa venena hausta comedentes. Largius autem esitatae, latos lumbicos pellet. Imponuntur & mammarum inflammationibus, abscessibus luxatisque, cum mellis exiguo & ruta. Cum cepa autem, sale & melle, contra canis hominisque morsus proficiunt. Exdem cum calyce suo perusta & umbilico admotæ, tormina sedant. Putamen verò combustum tritumque in vino & oleo, puerorum capite peruncto capillos condecorat, alopeciásque replet. At qui intra ipsum est nucleus vistus, tritus & cum viño appositus, menses sistit. Perueterum autem nucum nuclei comanducati & impositi, gangrenis, carbunculis, ægilopibus & alopeciis præsenti sunt remedio. Fit & ex iisdem oleum tusis expressisque. Porro recentes, utpote dulciores, stomacho sunt innocentiores: quapropter & aliis miscentur

ad

ad acrimoniam ipsorum eximendam. Ex i-
psæ quoque impositæ, liuentia seu fugillata-
emendant.

De Nucibus anellans.

CAP. CLXXIX.

NUCES verò Ponticæ, quas nonnulli leptocarya, quasi tenues nuces, appellant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tri-
tæ & in aqua mulsa potæ, veteri tussi me-
dentur. Tostæ verò si cum piperis exiguo comedantur, distillationem concoquunt.
Sin autem totæ crematæ fuerint, & cum a-
xungia aut adipe vrsi tritæ, illitu alopeciis capillum reddunt. Aiunt nonnulli vsta pu-
ramina, & cum oleo ad lauorem contrita,
æfias infantibus oculorum pupillas perfu-
so sincipite denigrare.

De Moro. CAP. CLXXX.

MORUS sive sycaminus nota arbor est,
cuius fructus aluum soluit, facile cor-
ruptionem sentit, & stomacho inimicus
est. Hæc eadem ipsius succus præstat. De co-
ctus autem æreo vase, aut insolatus, adstrin-
gentior redditur. Admisto verò mellis exi-
guo, facit ad fluxiones, nomas & tonsilla-
rum inflammationes. Sed augetur eius vis,
adiectis alumine scissili, galla, myrrha & cro-
co: insuperque fructu tamaricis, iride atque
thure. Immatura autem mora siccata con-

I. iiiij.

tusaque, rhois vice obsoniis ammiscentur, cœlia cōsque iuant. Radicis verò cortex decoctus in aqua & potus, aluum soluit, latas ventris tineas expellit, & iis auxiliatur qui aconitum hauserint. Folia trita cum oleo imposta, ambustis igni medentur. Cœta verò in aqua pluia cum vitis sicique nigrae foliis, capillum tingunt. Succus foliorum cyathi mensura potus, à phalangio demorsis opitulatur. Corticis autem & foliorum decocto dentes aptissimè in dolore colluuntur. Cæterū radix circa messem circunfolla & incisa dat succum, qui quodammodo concretus postridie reperitur. Is ad dentū dolores efficax est: tubercula discutit, aluīmque purgat.

De Sycomoro. CAP. CLXXXI.

SYCOMORVM aliqui etiam sycaminum vocant: cuius fructus Sycomoron quoque propter ignavum infirmumque saporem appellatur. Est autem arbor magna, fico similis, largo succo abundans, foliis mori. Fructum ea ter quatérve anno profert, non è summis ramis, vt ficus, sed è caudice ipso, caprifico similem, grossis dulciorem, sine granis interioribus: quique non maturescit, nisi vngue ferrōve scalpatur. Nascitur pluriina in Caria, Rhodo, aliisque locis non multi tritici feracibus: ubi propter fru-

ctus

ctus perennitatem in rei frumentarię penuria iuuamentum affert. Est porrò fructus alio utilis, & perquam exile præbet alimen-
tum, stomachoque aduersatur. Liquorem
verò fundit arbor primo vere, priusquam
fructum proferat, lapidis istu summo cor-
tice defquamato: si enim frangantur altius,
nihil quicquam emittit. Spongia aut velle-
re lacryma colligitur, quæ siccata- & in pa-
stilos coacta, fistili vase reponitur. Vim ha-
bet is liquor emolliendi, vulnera congluti-
nandi, & ea discutiendi quæ à grè maturan-
tur. Bibitur etiam, ne non & illinitur con-
tra serpentium morsus, in scirrum indura-
tos licet, stomachi dolores atque perfri-
ctiones. Celeriter verò teredinem sentit.

De fico Cypro. CAP. CLXXXII.

Gignitur & in Cypro arbor specie differens: quippe quæ vimus cum sit, folia syca-
mini refert: fructum verò gerit prunorum
magnitudine, & quam pruna ipsa dulcio-
rem. Cætera omnia antedictis similia sunt.

De ficubus. CAP. CLXXXIII.

Fici matura recentes, stomachum læ-
dunt, aliuumque soluunt: sed contracta
ab iis alui fluxio facile cohabetur: papulas
euocant, sudoresque mouent: sitim sedant,
caloreaque restinguunt. Siccæ verò, sunt a-
libiles & excalfactoriae: sitim magis afferūt,

I. iiiij.

gluóque sunt vtiles : at stomachi aluique rheumatismis contrariæ: gutturi autem, arteriæ, vesicæ ac renibus magnificè vtiles: nec non & iis qui ex longa valetudine decolorati sunt, anhelatoribus, comitialibus atque hydropicis. Feruefactæ cum hyssopo & portæ, quæ pectori continentur expurgant: veteri tussi ac diuturnis pulmonum vitiis conueniunt: aluum quoque molliunt cum nitro & enico tulæ, deinde manducatæ. Ipsarum decoctum, arteriæ ac tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. Quin & cataplasmati ex hordeacea farina miscetur, itemque in muliebres fatus cum foeno græco aut ptissana. Cæterū cum ruta coctæ, ad tornina infunduntur. Coctæ, deinde tritæ ac impositæ, duritas discutiunt, parotidas & furunculos emolliunt: panos maturant, efficacissime, addita iride, nitro, aut calce vina. Crudæ quoque si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt. Cum malicorio, pterygia repurgant. Cum atramento sutorio, medentur ægræ sanabilibus malignisque tibiarum fluxionibus. Quin & in vino deferuefactæ, additis absinthio & hordeacea farina, utiliter hydropicis illinuntur. Crematae & cerato admistæ, pernionibus medentur. Quod si crudæ terantur, & liquido sinapi exceptæ, auribus indantur, sonitus

tinni-

tusque sanant. Porro tam sylvestris quam satiæ fici lacteus succus, coaguli modo lac contrahit, coagulatimque aceti modo dis- soluit. Idem corpora exulcerat, ora vasorum reserat, aluum soluit & vterum relaxat, cum trito amygdalo potus: menses quoque ciet, appositus cum ovi luteo aut cera Tyrrhenica: podagricorum cataplasmatis cum farina fœnigræci & aceto utilis: lepras verò, lichenas, maculas à Solis ardore contractas, vitiligines, psorias & ulceraque capitis manantia cum polenta expurgat. Instillatus plaga, percussis à scorpione, venenatorum istibus & canis morsibus auxiliatur: dentium dolori prodest, lana exceptus & in eorum cauis additus: denique formicosam verrucam tollit, præmunita carne quæ in ambitu est, farina subacta.

De Fico syloet.

CAP. CLXXXVIIII.

Hæc eadem præstat succus è teneris sylvestris fici cauliculis, quandiu lacteo liquore prægnant, necdum oculus egerminauit. Tum enim hi tusi exprimuntur, & succus siccatus in umbra reponitur. Porro & liquor & succus ad exulceratoria medica- menta usurpantur. Decocti verò cum bulbis carnis ficalnei surculi, efficiunt ut hæ faciliter parcoquantur. Lac quoque red-

ditur maiore soluendi vi præditum, siquidē
inter coquendū sicutulne eiusmodi surcu-
lo spathæ loco moueatur.

De Grossis. CAP. CLXXXV.

Grossi, quæ à nonnullis erinei nominan-
tur, coctæ & illitæ, collectionem omnem
strumāsque emolliunt. Crudæ verò cum ni-
tro & farina impositæ, formicationes thy-
mósque tollunt. Quin & hæc eadem ipsa fo-
lia possunt. Cum aceto autem & sale illita,
vlera in capite manantia, furfures & epiny
etidas sanant. His quoque ficosæ scabracque
genæ perflicantur. At nigræ ficus foliis ra-
mulisve vitiligines albæ perunguntur. Fa-
ciunt quoque aduersus canum morsus cum
melle, & ad vlera quæ faui, Græcis ceria, vo-
cantur. Grossi cum papaueris sylvestris fo-
liis ossa extrahunt: furunculósque cum cera
discutiunt. Ceterū cum eruo ac vino im-
positæ, contra muris aranei morsus & sco-
lopendræ venena prosunt.

De Lixiuio fisus. CAP. CLXXXVI.

Fit & è crematorum tam sylvestris quam
satiuae ficus cauliculorum cinere lixiuum.
Sed cinerem plurimū diutissimèque ma-
cerari oportet. Vtile porrò est ad medica-
menta caustica, & partibus prodest gangre-
na tentatis. Nam expurgat & consumit quæ
ex crescunt. Uſus verò hic est, ut eo imbuta
subinde

subinde spongia superponatur. Interdum & infunditur, quemadmodum dysentericis, & in vetustis fluxionibus, nec non & sinibus cuniculatim depascentibus, iisque magnis. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, quæ ac emplastra quo cruentis vulnerib' s imponuntur. Propinatur & ad sanguinem in grumos concretum: itemque contra præcipitationes, rupta atque conuulsa, cum aquæ cyatho recens excolatum, admisto olei exiguo. Cœliacis ac dysentericis per se cyathi mensura datum auxiliatur. Nerorum vitiis & conuulsis ex oleo conuenienter illinitur: quippe quod sudores moueat. Bibitur & aduersus gypsi potum, phalangiorumque morsus. Eosdem porro effectus exhibent lixiua reliqua, præsertimque quernum: omnia vero astringendi vi pollent.

De Persea. CAP. CLXXXVII.

PERSEA arbor est in Aegypto fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalangia cranocolapta nomine periuntur, præsertim vero in Thebaide. Arida folia trita & inspersa, profluentem sanguinem sistendi vim habent. Hanc arborem prodidere nonnulli in Perside quidem existiam esse: translatam vero in Aegyptum, natura mutata in cibos receptam.

IBERIS, sive cardamantica, folia habet nasturtij, vere virentiora. Caulis longitudine cubitalis est, plus minusve: locis in cultis nascitur. Æstate porrò lacteum florem promit, ac tūm quoque efficacior est. Radices binas habet nasturtio similes, calfaciendi & adurendi vi præditas. Ipsæ enim ischiadicis utiles, si cum axungia suilla salsa emplastræ modo quaternis horis impositæ fuerint: deinde verò in balneum descendatur: ac postea oleo ac vino cum lana locus affectus perungatur.

Primi libri finis.

